

**ІНСТИТУТ ЗАКОНОДАВСТВА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ**

**РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА
(Інформаційно-аналітичний дайджест)**

Випуск 1 (2018)

(січень – березень 2018 р.)

Київ – 2018

УДК 341:061.1ЄС

Р45

СЕРІЯ «РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА»

*Серію рекомендовано до друку (опублікування на сайті)
Вченою радою Інституту законодавства
Верховної Ради України (Протокол № 9 від 26 жовтня 2006 р.)*

Реферативний огляд європейського права : інформаційно-аналітичний дайджест / Вип. 1 (2018) (січ. – бер. 2018 р.) – К., 2018. – 109 с.

Серію «Реферативний огляд європейського права» запроваджено в Інституті законодавства Верховної Ради України з метою оперативного системного інформування державних органів, наукових установ та громадськості щодо прийняття європейських законодавчих актів, розвитку європейської правової доктрини та практики Європейського суду з прав людини.

Серію розраховано на народних депутатів України, депутатів місцевих рад, працівників секретаріатів комітетів і фракцій Верховної Ради України, помічників-консультантів народних депутатів України, а також фахівців, які працюють у сфері адаптації національного законодавства до норм європейського права.

УДК 341:061.1ЄС

РЕЗЮМЕ ВИПУСКУ

У першому розділі реферативного огляду подаються анотації новоухвалених актів Ради Європи. У зазначений період увагу Ради Європи привернули, зокрема, питання сприяння регіональним мовам або мовам меншин, гуманітарних наслідків останніх подій в Україні, сучасного управління у сфері спорту, захисту дітей, які постраждали у збройних конфліктах, юрисдикційного імунітету міжнародних організацій і прав їх співробітників тощо.

Серед нових документів Європейського Союзу, огляду яких присвячено другий розділ, – акти, що стосуються, зокрема, технічних, правових та фінансових домовленостей між державами-членами для застосування механізму солідарності; додаткових митних зборів з імпорту окремих видів продукції, що походять зі Сполучених Штатів Америки; посилення європейського характеру та ефективності проведення у 2019 році виборів до Європейського Парламенту; санкціонування відкриття переговорів щодо переглянутого Лісабонського договору стосовно найменувань місць походження та географічних позначень; сприяння функціонуванню Європейської мережі незалежних експертно-аналітичних центрів з питань нерозповсюдження зброї та роззброєння на підтримку імплементації Стратегії ЄС у боротьбі з розповсюдженням зброї масового знищення тощо.

Третій розділ збірника присвячено практиці Європейського суду з прав людини за скаргами проти України. Рішення Суду, ухвалені у зазначений період, стосувалися переважно порушення права громадян на свободу та особисту недоторканність (ст. 5), права на справедливий суд (ст. 6) та заборона катування (ст. 3), свободи вираження поглядів (ст. 10), а також положень протоколів 1, 4 і 7 до Конвенції.

Четвертий розділ огляду містить матеріали стосовно створення Європейського уповноваженого органу у справах праці та перспектив розвитку правового поля ЄС щодо умов праці, четвертої доповіді Консультативного комітету Рамкової конвенції про захист національних меншин щодо України, проблеми імплементації рішень ЄСПЛ та ін.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ АБРЕВІАТУР ТА ТЕРМІНІВ	9
I. АКТИ РАДИ ЄВРОПИ.....	11
ДОКУМЕНТИ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ АСАМБЛЕЇ	11
<i>Рекомендація 2118 (2018) від 23 січня 2018 року «Захист та сприяння регіональним мовам або мовам меншин в Європі»....</i>	11
<i>Рекомендація 2119 (2018) від 23 січня 2018 року «Гуманітарні наслідки війни в Україні» .....</i>	12
<i>Резолюція 2168 (2018) від 23 січня 2018 року «Гуманітарні наслідки війни в Україні» .....</i>	13
<i>Резолюція 2196 (2018) від 23 січня 2018 року «Захист та сприяння регіональним мовам або мовам меншин в Європі»....</i>	19
<i>Резолюція 2199 (2018) від 24 січня 2018 року «На шляху до сучасного управління у сфері спорту».....</i>	20
<i>Рекомендація 2120 (2018) від 24 січня 2018 року «На шляху до сучасного управління у сфері спорту».....</i>	23
<i>Рекомендація 2121 (2018) від 24 січня 2018 року «Питання щодо розробки проекту Європейської конвенції про професію адвоката» .....</i>	24
<i>Резолюція 2200 (2018) від 24 січня 2018 року «Про покращення управління футбольною діяльністю» .....</i>	26
<i>Резолюція № 2202 (2018) від 25 січня 2018 року «Ізраїльсько-палестинський мирний процес: роль Ради Європи» .....</i>	28
<i>Резолюція 2204 (2018) від 25 січня 2018 року «Захист дітей, постраждалих у збройних конфліктах» .....</i>	30
<i>Резолюція 2206 (2018) від 26 січня 2018 року «Юрисдикційний імунітет міжнародних організацій і права їх співробітників»</i>	33
<i>Рекомендація 2122 (2018) від 26 січня 2018 року «Юрисдикційний імунітет міжнародних організацій і права їх співробітників» .....</i>	34
<i>Рекомендація 2123 (2018) від 26 січня 2018 року «Зміцнення міжнародних регламентів проти торгівлі товарами, які використовуються для катування і смертної кари» .....</i>	35
II. ЗАКОНОДАВСТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	44
<i>Рішення Ради (Євросоюз) 2018/156 від 22 січня 2018 року про позицію Європейського Союзу в Раді асоціації, створеній згідно</i>	

з Угодою про асоціацію між Європейським Союзом, Європейським агентством з атомної енергії та їх державами-членами з одного боку та Україною – з іншого, стосовно доповнювального Додатку I-A до Глави 1 Розділу IV Угоди, а також у Комітеті асоціації з питань торгівлі стосовно переобчислення схеми зняття експортного мита, встановленого у Додатках I-C і I-D до Глави 1 Розділу IV цієї Угоди	44
Рекомендація Комісії (Євросоюз) 2018/177 від 2 лютого 2018 року щодо елементів, що мають бути включені до технічних, правових та фінансових домовленостей між державами-членами для застосування механізму солідарності згідно зі статтею 13 Регламенту (Євросоюз) 2017/1938 Європейського парламенту та Ради стосовно заходів із гарантування безпеки газопостачання	44
Регламент (Євросоюз) 2018/196 Європейського парламенту та Ради від 7 лютого 2018 року про додаткові митні збори з імпорту окремих видів продукції, що походять зі Сполучених Штатів Америки	45
Рішення Комісії (Євросоюз) 2018/229 від 12 лютого 2018 року, що встановлює, відповідно до Директиви 2000/60/ЄС Європейського Парламенту та Ради, величини класифікаторів моніторингової системи від держав-членів у рамках уніфікації методів моніторингу, а також що скасовує Рішення Комісії 2013/480/Євросоюз	47
Рекомендація Комісії (Євросоюз) 2018/234 від 14 лютого 2018 року щодо посилення європейського характеру та ефективності проведення у 2019 році виборів до Європейського парламенту	48
Рішення Комісії (Євросоюз) 2018/262 від 14 лютого 2018 року щодо запропонованої ініціативи громадян під назвою «Ми – гостинна Європа, давайте допоможемо!»	48
Рішення Ради (Євросоюз) 2018/254 від 15 лютого 2018 року про укладення від імені Європейського Союзу Марракеського договору про сприяння доступу до опублікованих творів для незрячих осіб та осіб з порушеннями зору або іншими обмеженими здібностями сприймати друковану інформацію	49
Рішення Ради (СЗБП) 2018/298 від 26 лютого 2018 року про підтримку Союзом діяльності Підготовчої комісії Організації	

Договору про всеосяжну заборону ядерних випробувань (ОДВЗЯВ) з метою зміцнення її моніторингових і технічних можливостей контролю за виконанням Договору та в рамках імплементації Стратегії ЄС у боротьбі з розповсюдженням зброї масового знищення.....	50
Рішення Ради (СЗБП) 2018/299 від 26 лютого 2018 року про сприяння функціонуванню Європейської мережі незалежних експертно-аналітичних центрів з питань нерозповсюдження зброї та роззброєння на підтримку імплементації Стратегії ЄС у боротьбі з розповсюдженням зброї масового знищення .	51
Регламент (Євросоюз) 2018/302 Європейського Парламенту та Ради від 28 лютого 2018 року про боротьбу із неправомірним геоблокуванням та іншими формами дискримінації за ознакою національності, місця проживання чи розташування/заснування/реєстрації користувачів у межах внутрішнього ринку та про внесення змін до Регламенту (Євросоюз) 2006/2004, Регламенту (Євросоюз) 2017/2394 та Директиви 2009/22/ЄС.....	53
Рекомендація Комісії (Євросоюз) 2018/334 від 1 березня 2018 року щодо заходів ефективної боротьби з незаконним контентом онлайн	54
Рішення Ради (Євросоюз) 2018/416 від 5 березня 2018 року про санкціонування відкриття переговорів щодо переглянутого Лісабонського договору стосовно найменувань місць походження та географічних позначень	55
Рішення Ради (СЗБП) 2018/340 від 6 березня 2018 року про створення переліку проектів, що мають бути реалізовані в рамках PESCO	56
Регламент Комісії (Євросоюз) 2018/395 від 13 березня 2018 року, що встановлює детальні норми експлуатації некерованих аеростатів на виконання Регламенту (ЄС) № 216/2008 Європейського Парламенту та Ради	57
Рішення Комісії (Євросоюз) 2018/402 від 13 березня 2018 року про створення Європейської дорадчої групи для заснування Європейського агентства з питань праці	58
Рекомендація Комісії (Євросоюз) 2018/464 від 19 березня 2018 року щодо моніторингу вмісту металів та йоду у морських водоростях, галофітах та продуктах на основі морських водоростей	59

<i>Рішення Комісії (Євросоюз) 2018/517 від 21 березня 2018 року щодо запропонованої громадянами ініціативи під назвою «Британські друзі – залишайтеся із нами в ЄС».....</i>	<i>59</i>
<i>Регламент № 107 Економічної комісії ООН для Європи (ЄЕК ООН) – Уніфіковані норми стосовно схвалення транспортних засобів категорій М2 або М3 з огляду на їх загальну конструкцію [2018/237].....</i>	<i>60</i>
III. ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЗА СКАРГАМИ ПРОТИ УКРАЇНИ	62
<i>Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «ЖЕРДСВ проти УКРАЇНИ» від 25 січня 2018 року (заява № 34015/07) (переглянуте).....</i>	<i>62</i>
<i>Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «БОЄЦЬ проти України» від 30 січня 2018 року (заява №20963/08).....</i>	<i>63</i>
<i>Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «КОРНІЙЧУК проти України» від 30 січня 2018 року (заява № 10042/11) .....</i>	<i>69</i>
<i>Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «МАКАРЕНКО проти України» від 30 січня 2018 року (заява № 622/11) .....</i>	<i>75</i>
<i>Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «ЦЕЗАР ТА ІНШІ проти України» від 13 лютого 2018 р. (заяви № 73590/14, № 73593/14, № 73820/14, № 4635/15, № 5200/15, № 5206/15 та № 7289/15) .....</i>	<i>79</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «СІНЬКОВА проти України» від 27 лютого 2018 р. (заява № 39496/11).....</i>	<i>82</i>
<i>Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «МІХАЙЛОВА проти України» від 6 березня 2018 року (заява № 10644/08) .....</i>	<i>87</i>
<i>Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «ЧУМАК проти України» від 6 березня 2018 року (заява № 44529/09)....</i>	<i>89</i>
<i>Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «ВОЙКІН ТА ІНШІ проти України» від 27 березня 2018 року (заява № 47889/08) .....</i>	<i>92</i>
IV. РОЗВИТОК ДОКТРИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА.....	99
<i>Європейський уповноважений орган у справах праці – на що очікувати ЄС? .....</i>	<i>99</i>
<i>Питання демократичної безпеки та прав людини .....</i>	<i>102</i>

<i>Імплементация рішень Європейського суду з прав людини .....</i>	<i>103</i>
<i>Про перспективу розвитку правових норм щодо умов праці в Європейському Союзі.....</i>	<i>104</i>
<i>Четверта доповідь Консультативного комітету Рамкової конвенції про захист національних меншин щодо України .....</i>	<i>106</i>

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ АБРЕВІАТУР ТА ТЕРМІНІВ

ГАТТ – Генеральна угода з тарифів і торгівлі 1994 року.

ДЄС, Договір про ЄС – Договір про Європейський Союз.

ДФЄС – Договір про функціонування Європейського Союзу.

Євратом – Європейське Співтовариство з атомної енергії.

Європейська Рада – міждержавна складова Європейського Союзу, до якої входять глави держав чи урядів країн – членів ЄС та Голова Європейської Комісії. Європейська Рада збирається щонайменше двічі на рік під головуванням керівника держави чи уряду держави-члена, що головує в Раді.

Європейське Співтовариство (Співтовариство) – засноване згідно з Римським договором 1957 р. З 1993 р. цей термін було витіснено із загального вжитку терміном «Європейський Союз», тепер він застосовується для позначення міждержавного об'єднання держав-членів, які утворюють Європейський Союз.

Європейський Суд, ЄСПЛ – Європейський суд з прав людини.

Європейські Співтовариства – Європейське Співтовариство з Атомної Енергії, Європейське Співтовариство з вугілля та сталі, а також Європейське Економічне Співтовариство. Внаслідок їх злиття у 1967 р. цими трьома Співтовариствами керують єдині інституції, тому часто їх узагальнено називають «Європейське Співтовариство». Відколи у 2002 р. Європейське Співтовариство з вугілля та сталі припинило існування, фактично залишилося два Європейських Співтовариства.

ЕКПЛ – (Європейська) Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод.

ЄП – Європейський Парламент. Одна з семи інституцій Європейського Союзу (ст. 13 Консолідованої версії Договору про ЄС від 2010 р.). Є асамблеєю представників держав – членів ЄС, обирається прямим загальним голосуванням.

ЄС – Європейський Союз. Заснований згідно з Договором про Європейський Союз 1993 р. (інші назви – Маастрихтський договір, Договір про ЄС або ДЄС) зі змінами, внесеними Лісабонським договором від 13.12.2007 р.

КМ (Комітет міністрів) – Комітет міністрів Ради Європи.

Комісія, ЄК (Європейська Комісія) – одна з семи інституцій Європейського Союзу згідно з Договором про Європейський Союз зі змінами, внесеними Лісабонським договором від 13.12.2007 р.

ОБСЄ – Організація з безпеки і співробітництва в Європі.

ПАРЄ – Парламентська асамблея Ради Європи.

Рада (Рада ЄС) – одна з семи інституцій Європейського Союзу.

РЄ – Рада Європи.

СЗБП – спільна зовнішня та безпекова політика ЄС.

СОТ – Світова організація торгівлі.

Суд ЄС – Суд Європейського Союзу. Одна з семи інституцій Європейського Союзу.

I. АКТИ РАДИ ЄВРОПИ

ДОКУМЕНТИ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ АСАМБЛЕЇ

Рекомендація 2118 (2018) від 23 січня 2018 року «Захист та сприяння регіональним мовам або мовам меншин в Європі»¹

Відповідно до європейської ідеї створення єдності у розмаїтті, Парламентська Асамблея вважає, що захист і використання мов меншин є невід'ємною складовою процесу демократизації.

З посиланням на Резолюцію 2196 (2018) «Про захист та сприяння регіональним мовам або мовам меншин в Європі», Асамблея вважає важливим підвищити обізнаність про те, що в усіх країнах люди, що належать до регіональних меншин або окремої мовної групи мають такі ж права, як і носії мов більшості.

Тому Асамблея закликає Комітет Міністрів:

– закликати кожную державу-члена вжити необхідних заходів для ратифікації Європейської хартії регіональних мов або мов меншин (далі – Хартія), якщо вони досі цього не зробили, або у випадку, якщо вони вже її ратифікували, щоб вона була реалізована на практиці та розширила сферу виконання своїх зобов'язань;

– розробити процедуру, згідно з якою він уповноважує Комітет експертів Європейської хартії регіональних мов або мов меншин після винесення попередження здійснити процедуру моніторингу стосовно держав, які не представили доповідь, передбачену статтею 15 Хартії ;

– доповідати Парламентській асамблеї про процедуру контролю за застосуванням Статуту, приділяючи особливу увагу виконанню зобов'язань держав щодо подання доповіді, а також отриманих результатів;

– створити приз, який буде присуджуватись один раз на рік за допомогою конкурсу, для країн, які активно просувають використання регіональних або мов меншин, при цьому умови,

---

¹ Recommendation 2118 (2018) The protection and promotion of regional or minority languages in Europe [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=24412&lang=en>

пов'язані з присудженням призу, визначаються спільно Комітетом експертів та Парламентською Асамблеєю;

– впроваджувати додаткові рішення для застосування Хартії, проводити регіональні семінари з передової практики та перешкоди його ефективному використанню, сприяти науковому співробітництву між національними дослідницькими семінарами та запропонувати робочі групи, що спеціалізуються на питаннях становища регіональних мов або мов меншин, створених в державах-членах;

– співпрацювати з відповідними установами та органами Європейського Союзу, зокрема з Генеральним директором у справах з питань добросусідства та розширення, Генеральним директором з питань освіти, молоді, спорту та культури та Європейським парламентом, з питання про захист та просування регіональних мов або мов меншин у межах Європейського Союзу.

Рекомендація 2119 (2018) від 23 січня 2018 року «Гуманітарні наслідки війни в Україні»²

1. Парламентська Асамблея посилається на Резолюцію 2198 (2018) щодо гуманітарних наслідків війни в Україні.

2. Асамблея високо оцінює діяльність Комітету міністрів щодо захисту прав внутрішньо переміщених осіб, які були впровадженні в рамках Плану дій Ради Європи для України на 2015–2017 рр. та закликає Комітет Міністрів продовжувати докладати зусиль щодо допомоги Україні у вирішенні проблем внутрішньо переміщених осіб в рамках Плану дій на 2018–2021 рр., який нині обговорюється у Комітеті міністрів.

---

² Recommendation 2119 (2018) Humanitarian consequences of the war in Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-EN.asp?fileid=24433&lang=en>

Резолюція 2168 (2018) від 23 січня 2018 року «Гуманітарні наслідки війни в Україні»³

1. Парламентська асамблея занепокоєна гуманітарною ситуацією, яка є наслідком тривалої війни РФ проти України в окремих регіонах Донецької та Луганської областей, а також окупації та спроби анексії Криму РФ.

Більше 4 млн людей потребують гуманітарної допомоги. Збройний конфлікт забрав життя понад 10 тис. осіб. Кількість поранених за період війни перевищує 24 тис. осіб. Крім того, більше 1,6 млн осіб стали внутрішньо перемішеними особами та майже півмільйона людей шукають притулку в інших країнах, найчастіше – в РФ. Асамблея закликає всі держави-члени активізувати політичне співробітництво з метою покласти кінець цьому конфлікту та стражданням цивільного населення.

2. Асамблея особливо занепокоєна тривожною гуманітарною ситуацією на окупованих територіях в Донецькій і Луганській областях, яка поглиблюється обмеженням свободи пересування та гуманітарного доступу, який накладається незаконними збройними групами. Населення страждає через відсутність безпеки, проблем з поставкою води та електроенергії, а також доступу до соціальної та медичної допомоги.

3. Асамблея бере до уваги новий Закон України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях Донецької і Луганської областей», прийнятий парламентом 18 січня 2018 року. Цей закон визначає державну політику із відновлення українського суверенітету на тимчасово окупованих територіях, сприяння захисту прав і свобод проживаючих на цих територіях українців, в тому числі забезпеченню їх соціальних, економічних і культурних потреб, а також гарантує права громадян України на їх нерухоме майно, що знаходиться на тимчасово окупованих територіях.

4. Асамблея шкодує, що з моменту прийняття Резолюції 2067 (2015) не вдалося добитися суттєвого прогресу в обміні та

---

³ Resolution 2198 (2018) Humanitarian consequences of the war in Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://semanticace.net/tools/pdf.aspx?doc=aHR0cDovL2Fzc2VtYmx5LmNvZS5pbmQvbncve1sL1hSZWYvWDJILURXLWV4dHI>

звільненні полонених. Процес обміну був вкрай політизований і заблокований представниками незаконних збройних угруповань Донецької та Луганської областей в робочій підгрупі з гуманітарних питань мінською трьохсторонньою групою. Відсутній механізм, забезпечення підтримки звільнення із полону людей та членів сімей утримуваних осіб. Асамблея вітає зусилля української влади щодо вирішення проблеми утримуваних у полоні осіб шляхом одностороннього звільнення деяких із них.

В той же час асамблея вітає довгоочікуваний обмін утримуваних осіб між Києвом та очолюваними РФ силами у грудні 2017 року та закликає усі сторони продовжувати переговорний процес, щоб усі полоненні могли повернутись в свій дім у найближчий час.

5. Асамблея виражає співчуття в зв'язку із тим, що РФ продовжує ігнорувати Резолюцію 2133 (2016) і не виконала жодного із викладених у ній положень.

6. За оцінкою Міжнародного комітету Червоного хреста (МКЧХ), близько 1,5 тис. осіб зникли безвісти з моменту початку війни, більше 650 випадків із них залишаються нерозкритими. Асамблея вітає внесення в український парламент проекту закону про статус зниклих безвісти осіб та сподівається на його скоріше прийняття. Асамблея виражає свою вдячність МКЧХ за допомогу сім'ям зниклих безвісти, а також важливу роботу із відстеження, ексгумації, ідентифікації останків і збору судової інформації.

7. Асамблея рішуче засуджує політику РФ щодо зміни демографічного складу населення незаконно анексованого Криму шляхом примушування проукраїнського населення та, зокрема, кримських татар до залишення своєї батьківщини, а також паралельного збільшення міграції російського населення на півострові. Асамблея закликає РФ припинити ці дії.

Асамблея підкреслює, що політику РФ слід розглядати як порушення ст. 49 Женевської конвенції IV, яка забороняє індивідуальне або масове примушування переміщення і депортацію захищених осіб із окупованих територій на території держави-окупанта або будь-якої іншої держави, незалежно від мотивації.

З моменту приєднання у 2014 році на півострові зникли 44 українця, шість із них були знайдені мертвими, 17 були звільнені із-

під стражі, двоє засуджено, 19 все ще вважаються зниклими безвісти. У Криму досить гостро постала проблема приватного нерухомого майна, особливо для людей, які придбали свої будинки чи квартири до окупації. Близько 600 осіб у Севастополі отримали рішення суду про скасування своїх договорів купівлі-продажу. Така практика є грубим порушенням міжнародного гуманітарного права.

8. Асамблея вважає, що статус осіб, які були переміщені в результаті війни і приєднання Криму РФ, залишається однією із важливих проблем для української влади. Асамблея вважає, що однією із пріоритетних задач має бути прийняття всеосяжної стратегії для внутрішньо переміщених осіб, яка забезпечить їх політичні, соціальні права і інтеграцію.

9. У зв'язку із цим Асамблея закликає усі сторони війни:

9.1. поважати цивільну інфраструктуру, забезпечувати захист мирного населення та його повний доступ до основних послуг;

9.2. звільнити і обміняти усіх полонених і людей, утримуваних у полоні під час війни, а також забезпечити обмін усіх останків загиблих;

9.3. надавати сім'ям зниклих безвісти необхідну допомогу в пошуку та, за необхідності, ідентифікації останків їх близькими родичами у тісній співпраці із МКЧХ;

9.4. створити спільну робочу групу для вирішення проблеми зниклих безвісти та забезпечити її ефективне функціонування за участю представників України, РФ, МКЧХ і незаконних збройних формувань із Донецької та Луганської областей;

9.5. ухвалити термінові заходи для маркування усіх районів із вибухонебезпечними пережитками війни та організації спеціальних операцій із їх очищення;

9.6. відкрити нові контрольні пункти в'їзду–виїзду, зокрема КПП в смт. Золоте Луганської області;

10. Асамблея закликає російську владу:

10.1. припинити всю фінансову і військову підтримку незаконних збройних формувань у Донецькій і Луганській областях;

10.2. припинити визнання паспортів та будь-яких інших документів, включаючи судові рішення і документи, що

підтверджують право власності, видані на території, контрольованої незаконними збройними формуваннями;

10.3. дотримуватись усіх своїх обов'язків як держава-окупант за міжнародним правом, забезпечити повагу до прав людини та безпеки всіх людей, які проживають на території окупованого Криму;

10.4. скасувати заборону Меджлісу кримськотатарського народу і заборони на в'їзд його лідерів, як цього вимагають рішення Міжнародного суду ООН про тимчасові заходи у справі «Україна проти Росії» від 19 квітня 2017 року, оскільки Меджліс є законним самостійним органом кримськотатарської громади;

10.5. звільнити всіх українських полонених, затриманих та ув'язнених в РФ і анексованому Криму в контексті війни, поважаючи їх права і свободи та дозволяючи незалежним міжнародним наглядом і організаціям стежити за станом їх здоров'я до їх звільнення;

10.6. забезпечити безперешкодний доступ в анексований Крим міжнародним організаціям, міжнародним контролюючим органам і правозахисним громадським організаціям;

10.7. використовувати свій вплив на збройні угруповання, які контролюють території в Донецькій і Луганській областях, щоб закликати їх до звільнення утримуваних осіб;

10.8. припинити політику зміни демографічного складу населення анексованого Криму шляхом переміщення власного населення із території РФ на півострів;

10.9. відмовитись від примусової видачі російських паспортів громадянам України, які проживають в анексованому Криму, і припинити насильницьку депортацію громадян України без російських паспортів із анексованого Криму;

10.10. повністю виконати всі вимоги, які містяться в Резолюціях Асамблеї 2132 (2016) і 2133 (2016), припинити військову агресію проти України і відновити її територіальну цілісність;

10.11. повністю виконати всі вимоги, які містяться в Резолюціях Асамблеї 1990 (2014), 2034 (2016), 2063 (2015), забезпечити права меншин у Криму.

11. Асамблея закликає українську владу:

11.1. привести Кримінальний кодекс і Кримінальний процесуальний кодекс України у відповідність з положеннями міжнародного гуманітарного і кримінального права;

11.2. ратифікувати якомога швидше Римський статут Міжнародного кримінального суду, що дозволить ефективно розслідувати конкретні випадки порушення міжнародного гуманітарного права під час війни в Україні;

11.3. звільнити всіх російських ув'язнених і осіб, затриманих незаконними збройними угрупованнями Донецької і Луганської областей і ув'язнених в Україні, поважаючи їх права і свободи та дозволяючи незалежним міжнародним наглядачам стежити за станом їх здоров'я до їх звільнення;

11.4. переглянути Закон України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях в Донецькій і Луганській областях» з тим, щоб він ґрунтувався на Мінських угодах і повністю гарантував соціальний захист і виконання основних гуманітарних потреб цивільного населення на тимчасово окупованих територіях Донецької і Луганської областей;

11.5. прийняти законодавство щодо гуманітарних заходів із розмінування;

11.6. переглянути Закон України «Про гуманітарну допомогу» з метою полегшення доставки гуманітарної допомоги на постраждалі від війни території;

11.7. надати необхідні фінансові ресурси місцевим адміністраціям, відповідальним за допомогу внутрішньо переміщеним особам та іншим жертвам війни;

11.8. прийняти державну програму допомоги сім'ям зниклих безвісти і утримуваних у полоні осіб, а також сім'ям людей, затриманих у контексті війни і затриманих РФ в анексованому Криму та на території РФ;

11.9. розробити, прийняти і профінансувати державну програму психологічної допомоги військовим та цивільним особам, які страждають на посттравматичні стресові розлади;

11.10. розробити національний механізм компенсації громадянам, які отримали поранення або сім'ї яких були вбиті під час війни;

11.11. представити механізми забезпечення внутрішньо переміщених осіб виборчими правами на всіх виборах, у тому числі місцевих;

11.12. зробити доступною для українських громадян інформацію щодо процедури легалізації і міжнародного захисту в Європі мігрантів та осіб, які шукають притулок;

11.13. забезпечити внутрішньо переміщених осіб правом на адекватне житло і вирішити їх житлові проблеми, включаючи ухвалення засад для впровадження та реалізації різних видів житлових програм;

11.14. спростити процедуру отримання соціальних і пенсійних виплат, відокремити їх від процесу реєстрації внутрішньо переміщених осіб, у тому числі, внести зміни до постанов Кабінету Міністрів України № № 365, 505, та 637, а також до будь-яких інших відповідних нормативних актів;

11.15. запровадити адміністративну процедуру для громадян України, які проживають на тимчасово окупованих територіях, для регулювання обігу їх цивільної документації;

11.16. розробити механізм, який забезпечить права людей, які залишили Україну після початку війни у 2014 році, та, в тому числі, забезпечити, що вони не залишалися особами без громадянства;

12. Асамблея просить Банк розвитку РЄ розробити доступні кредитні програми, що будуть використовуватися для підтримки житлових проектів для особливо вразливих верств населення в Україні, у тому числі внутрішньо переміщених осіб, які потребують постійного житла, а також проектів реконструкції закладів охорони здоров'я та освіти у самих зруйнованих районах.

13. Асамблея закликає українську владу розглянути можливість вступу до Банку розвитку РЄ, а до цього – співпрацювати з іншими країнами – членами Банку у розробці проектів допомоги для підтримки житлових потреб внутрішньо переміщених осіб в Україні.

14. Асамблея закликає держави – члени РЄ забезпечити справедливий і недискримінаційний розгляд заяв про міжнародний захист громадян України в Європі, враховуючи всі індивідуальні обставини, в тому числі, конкретні потреби особливо вразливих груп населення, які рятуються від війни або репресій.

15. Асамблея закликає міжнародну спільноту скликати гуманітарну конференцію щодо України для залучення фінансування плану надання гуманітарної допомоги і розробки стратегій координації гуманітарної допомоги.

Резолюція 2196 (2018) від 23 січня 2018 року «Захист та сприяння регіональним мовам або мовам меншин в Європі»⁴

У європейських демократіях використання регіональних мов або мов меншин є важливим аспектом особистої та колективної ідентичності всіх зацікавлених європейських громадян. Мовне різноманіття є частиною загальноєвропейської культурної спадщини. Відтак захист і підтримка розвитку цих мов є фундаментальною європейською цінністю.

Парламентська Асамблея ще раз підтверджує, що захист історичних регіональних або мов меншин Європи, деякі з яких знаходяться під загрозою вимирання, сприяють збереженню та розвитку культурних цінностей та традицій Європи. У цьому контексті Асамблея звертає увагу на Рекомендацію 1201 (1993), Рекомендацію 1492 (2001), Резолюцію 1770 (2010) та Резолюцію 1985 (2014), що стосуються прав національних меншин.

Асамблея висловлює жаль з приводу того, що на сьогоднішній день лише 25 з 47 держав-членів ратифікували Хартію та 8 – підписали.

З урахуванням цих міркувань, Асамблея закликає держави-члени:

– підписати та/або ратифікувати Європейську хартію регіональних мов або мов меншин, якщо вони ще цього не зробили,

---

⁴ Resolution 2196 (2018) The protection and promotion of regional or minority languages in Europe [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=24410&lang=en>

і утримуватися від дій, які суперечать принципам, викладеним у статуті, незалежно від їх статусу щодо цього документа;

– вжити необхідних заходів для забезпечення того, щоб право користування регіональними мовами або мовами меншин було визнано у всіх аспектах життя громади та, де це можливо, ці мови підвищені до статусу другої офіційної мови в регіонах, де такі мови традиційно використовуються, зважаючи на особливі умови та історичні традиції, характерні для кожного регіону;

– представити свій національний звіт без подальшої затримки у відповідності зі ст. 15 Хартії та конструктивно брати участь у моніторингу, що проводиться комітетом експертів;

– адаптувати зобов'язання, що стосуються кожної мови, передбаченої в статуті, до соціально-мовної ситуації відповідних мов відповідно до духу статуту;

– застосовувати структурований підхід до виконання цих зобов'язань за участю усіх рівнів установ, включаючи місцеві та регіональні влади, і забезпечити чітке визначення обов'язків та повноважень щодо впровадження;

– вивчати та використовувати найкращі практики держав у цій сфері.

Асамблея закликає держави-члени забезпечити взаємне розуміння між усіма лінгвістичними групами в кожній країні з тим, щоб сприяти якнайширшому співробітництву серед держав-членів.

Резолюція 2199 (2018) від 24 січня 2018 року «На шляху до сучасного управління у сфері спорту»⁵

Парламентська Асамблея засуджує той факт, що нещодавні скандали щодо боротьби з допінгом, випадки корупції, включаючи хабарництво, купівлю голосів у тендері на великі спортивні заходи, фінансові зловживання, відмивання грошей, податкове шахрайство, нелегальні парі, експлуатацію чи торгівлю молодих спортсменів підірвали імідж міжнародного спорту та привернули увагу до відсутності прозорості та підзвітності в основних спортивних

---

⁵ Resolution 2199 (2018) Towards a framework for modern sports governance [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=24443&lang=en>

організаціях. Криза довіри здається далеко не закінчена. Виявлені системні помилки вимагають до капітального реформування структур і практики спортивного управління.

Асамблея підкреслює важливість автономії у спорті, проте автономія передбачає відповідальність і повинна надаватися лише там, де на практиці є належне управління.

У світлі вище наведеного, Асамблея закликає держави – члени РЄ та держави, парламенти яких ратифікували Статут Парламентської Асамблеї:

- сприяти належному управлінню спортивними організаціями, що діють на їх території, та прийняти обов'язкові національні кодекси на основі рекомендацій, що містяться в додатку до цієї резолюції;

- заохочувати лідерів національних спортивних рухів активно сприяти належному управлінню, діючи в рамках міжнародних спортивних організацій;

- присуджувати державні гранти спортивним організаціям та спортивним заходам за умови дотримання стандартів належного управління;

- імплементувати остаточні резолюції 14-ї Конференції Міністрів у справах спорту Ради Європи (Будапешт, 29 листопада 2016 р.), зокрема, щодо прийняття та ефективного застосування чітких кримінальних положень про викорінення приватної корупції, що застосовуються до спорту, а також положення про боротьбу з відмиванням грошей та корупцією у сфері спорту;

- підтримувати роботу Розширеної часткової угоди зі спорту Ради Європи та, зокрема, підготувати проект рекомендації Комітету міністрів державам-членам щодо сприяння належному регулюванню у спорті, а також опублікування даних про успішний досвід в сфері спортивного управління.

Асамблея також закликає міжнародні багатосторонні платформи:

- залучати до своєї роботи якомога більше зацікавлених сторін з метою сприяння новому розумінню, інноваційним ідеям та сучасним підходам до подолання нових викликів; крім того, індивідуально пропонувати нову додаткову динаміку та вирішення

питань спортивного управління й цілісності, спираючись на їх сильні зв'язки та активно співпрацювати одна з одною;

– провести широку дискусію щодо гармонізації стандартів належного управління та створення стандарту сертифікації ISO щодо управління діяльністю спортивних організацій;

– пропонувати моніторинг, консультування та тренінги для спортивних організацій різного рівня з метою надання їм допомоги через інституційні реформи;

– встановити незалежний процес оцінювання стану дотримання впровадження прийнятих загальних стандартів, зокрема, шляхом створення системи оцінювання спортивної етики, яка розробляється та виконується одним чи кількома компетентними професійними агентствами; такий процес оцінювання є передумовою для забезпечення незалежного нагляду у сфері спортивного управління і отримання правдивих, об'єктивних та достовірних даних.

Нарешті, Асамблея висловлює жаль через брак координаційних парламентських дій або міжнародного парламентського партнерства, що дозволило б парламентаріям мати репутацію зацікавлених сторін у поточних дебатах щодо управління у сфері спорту. З цією метою Асамблея запрошує Комітет з питань культури, науки, освіти та засобів масової інформації розглянути питання про створення парламентського альянсу з належного управління та доброчесності у спорті з метою об'єднання національних парламентів та міжнародних парламентських органів для конструктивної дискусії щодо спортивного управління і питання чесності у сфері спорту. Перше завдання цього альянсу – сприяти підготовці 15-ї Конференції Міністрів з питань спорту у жовтні 2018 року в Тбілісі та провести парламентську конференцію щодо цієї події.

Рекомендація 2120 (2018) від 24 січня 2018 року «На шляху до сучасного управління у сфері спорту»⁶

Парламентська Асамблея, посилаючись на свою Резолюцію 2199 (2018) «На шляху до сучасного управління у сфері спорту», наголошує на необхідності створення глобальної основи для належного врядування у спорті, яка дотримується принципів демократії, прозорості, відповідальності та чесності, а також підтримує цінності спортивної етики "чесна гра", повагу до прав людини та людської гідності, солідарність, різноманіття та заборону будь-якої форми дискримінації.

У світлі викладеного Асамблея закликає Комітет міністрів:

– щодо вдосконалення законодавчої бази: беручи до уваги рекомендації Асамблеї, викладені в пункті 17 Резолюції 2199 (2018), при розробці рекомендації Комітету міністрів державам-членам щодо сприяння належному врядуванню у спорті – закликати всі держави-члени не терпіти безкарності і вживати заходів для того, щоб мати можливості здійснювати ефективне переслідування і накладення санкцій за корупційну поведінку в контексті спорту; як наступний крок – розглянути питання про розробку Конвенції Ради Європи про належне управління у спорті з метою доповнення наявної у РЄ конвенційної основи, що стосується спортивної етики та боротьби з корупцією й шахрайством, а також забезпечити ефективний контроль за дотриманням Конвенції;

– стосовно гармонізації стандартів управління спортом – взяти на себе ініціативу в рамках IPACS щодо: сприяння встановленню загальних стандартів управління у спорті з урахуванням рекомендацій, що містяться в додатку до Резолюції 2199 (2018 рік); створення робочої групи із залученням усіх зацікавлених сторін щодо оптимізації процесів дотримання принципів належного управління для пом'якшення ризику корупції з метою започаткування дискусії щодо розробки стандартів сертифікації з Міжнародною організацією стандартизації (ISO) щодо управління спортивними організаціями;

---

⁶ Recommendation 2120 (2018) Towards a framework for modern sports governance [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=24464&lang=en>

– щодо дотримання стандартів – забезпечити, щоб рекомендація державам-членам щодо сприяння належному управлінню у спорті передбачала моніторинг виконання її положень, включаючи систематичний огляд національної політики ефективного управління у спорті та її впровадження, а також створити інформаційну панель із наявних результатів моніторингу з метою їх критичного аналізу; підтримувати на міжнародному рівні створення професійної та незалежної системи оцінки етики спортивних організацій;

– що стосується обміну знаннями та участі в багатосторонніх платформах – співпрацювати із EPAS: продовжувати збирати інформацію про найкращу практику та створювати регулярно оновлювані онлайн-ресурси, дозволяючи тим самим РЄ взяти на себе роль міжнародного клірингового центру з цього питання; провести аналіз тенденцій, заснованих на передбачуваних випадках корупції у спорті, щодо інформації, зібраної Групою держав проти корупції (ГРЕКО) та на інформаційній панелі моніторингу, а також щорічно подавати звіт ГРЕКО разом зі своїми пропозиціями; брати активну участь у роботі всіх відповідних багатосторонніх майданчиків і платформ щодо спортивного управління та чесності у спорті.

Рекомендація 2121 (2018) від 24 січня 2018 року «Питання щодо розробки проекту Європейської конвенції про професію адвоката»⁷

Парламентська Асамблея погоджується з думкою Європейського суду з прав людини, що особлива роль адвокатів відводить їм центральне місце у здійсненні правосуддя як головним діючим особам та посередникам між громадськістю та судами. Вони відіграють ключову роль у забезпеченні того, щоб суди, місія яких є основоположною в державі щодо дотримання верховенства права, користувалися довірою громадськості. Для того, щоб члени громадськості були впевнені у здійсненні правосуддя, вони повинні бути впевнені у здатності адвокатів забезпечувати ефективне представництво.

---

⁷ Recommendation 2121 (2018) The case for drafting a European convention on the profession of lawyer [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=24466&lang=en>

Асамблея підписує мінімальні стандарти, викладені в Рекомендації Комітету міністрів № R (2000) 21 щодо свободи здійснення адвокатської професії. Вона нагадує, що ці стандарти, хоча і не є обов'язковими, проте мають на меті розробку та практичне впровадження принципів, що впливають із обов'язкових зобов'язань, зокрема, тих, що викладені в Європейській конвенції з прав людини.

Тому виникає серйозне занепокоєння з приводу того, що у багатьох державах – членах РЄ спостерігаються домагання, погрози та напади на адвокатів, і деякі з них навіть посилюються, подекуди вони стали широкомасштабними та систематичними і, мабуть, є наслідком навмисної політики. До них належать, серед іншого, вбивства, які іноді недостатньо розслідуються владою; фізичне насильство, у тому числі державними посадовими особами; загрози, невинуватена публічна критика та перешкоджання у спілкуванні адвокатів з їх клієнтами, в тому числі провідними політиками; зловживання кримінальним провадженням для покарання адвокатів або їх усунення у певних випадках; порушення законної професійної привілеї через незаконний контроль за консультаціями клієнтів з їх адвокатами; пошук і захоплення під час незаконних розслідувань; допит юристів як свідків у кримінальних справах щодо їх клієнтів; зловживання службовим становищем; а також різноманітні структурні та процедурні недоліки щодо створення та впровадження ефективних гарантій незалежності адвокатів.

Тому Асамблея закликає держави – члени РЄ повністю поважати, захищати та сприяти свободі здійснення професії адвоката, у тому числі шляхом ефективного виконання Рекомендації Комітету міністрів № R (2000) 21.

Відтак, Асамблея закликає Комітет міністрів:

– розробити і прийняти конвенцію про професію адвоката на основі стандартів, викладених у його Рекомендації № R (2000) 21 і, таким чином, взяти також до уваги й інші відповідні документи, у тому числі документи Європейської спільноти адвокатів, Хартію основних принципів європейської юридичної професії, Міжнародної асоціації адвокатів «Турінський принцип професійної поведінки для юридичної професії 21 століття» та ін.; розглянути

можливість відкриття Конвенції для приєднання держав, які не є членами Ради Європи;

– створити механізм раннього попередження для реагування на негайні загрози безпеці та незалежності адвокатів та їх здатності ефективно виконувати свої професійні обов'язки, засновані на платформі, спрямованій на сприяння захисту журналістики та безпеки журналістів. У зв'язку з цим Асамблея повторює заклик, викладений у його Рекомендації 2085 (2016) про посилення захисту та ролі правозахисників у державах-членах Ради Європи, з тим щоб створити платформу для захисту правозахисників, яка включатиме адвокатів;

– започаткувати діяльність, включаючи двосторонню співпрацю, з метою покращення імплементації Рекомендації № R (2000) 21 до затвердження нової конвенції країною-членом;

– повністю впровадити цю Рекомендацію.

Резолюція 2200 (2018) від 24 січня 2018 року «Про покращення управління футбольною діяльністю»⁸

Парламентська асамблея вважає, що спортивне управління, і особливо управління футболом, повинно базуватися на цінностях демократії, прав людини та верховенства права, а також цінностей спільного життя, таких як терпимість, повага, чесна гра і солідарність. Для того, щоб футбол та спорт в цілому були засобами передачі цих цінностей та сприяли їхньому захисту та поширенню, усім залученим особам, а саме високим посадовим особам, гравцям, агентам, спонсорам та діловим партнерам, а також представникам органів державної влади повинні бути вищі підозр та їх поведінка не має бути недбалою.

Відтак, асамблея прагне співпрацювати з усіма зацікавленими сторонами, щоб виступати за позитивні зміни у футболі, зокрема припинення використання допінгу та відмивання коштів тощо та запобігти деструкції футболу загалом.

Асамблея відзначає, що досягнутий прогрес, у тому числі, зокрема, стосовно систем управління ФІФА та УЄФА, їх

---

⁸ Resolution 2200 (2018) Good football governance [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=24444&lang=en>

зобов'язання щодо боротьби з дискримінацією та сприяння взаємній підтримці толерантності і поваги, політика рівності щодо гендерної ознаки та програми соціальної відповідальності. Водночас зазначаємо про ряд існуючих проблем, а саме необхідності забезпечення належного впровадження та доповнення реформ у культурі управління на всіх рівнях щодо ґрунтування її на основі поваги до прав людини та верховенства права, внутрішньої демократії, прозорості і відповідальності, безперешкодному відстоюванню найвищих етичних цінностей, солідарності і турботи про спільне благо.

Асамблея вітає прогрес, досягнутий ФІФА та УЄФА у включенні прав людини у свою систему управління, зокрема критеріїв, що стосуються захисту прав людини у процесі вибору країн, що приймають змагання та у тендерних процедурах для відбору комерційних партнерів. Асамблея задоволена діями, прийнятими у відповідь на її Резолюцію 2053 (2015) щодо реформи управління футболу.

Що стосується вимоги забезпечити незалежність органів, які приймають рішення у спортивних організаціях, політичної влади та її впливу, а також від внутрішніх наглядових органів, Асамблея рекомендує ФІФА, УЄФА, Міжнародному олімпійському комітету та міжнародним організаціям з питань спорту:

- включити до їх статутів правило щодо заборони будь-якій особі, яка є членом уряду або має урядовий офіс, бути членом органів будь-якої міжнародної організації з питань спорту, що приймають рішення із вище наведених питань;

- переглянути свої положення про наглядові органи, які забезпечують дотримання стандартів етики та належного регулювання, з тим щоб захистити незалежність на практиці – як процедурним, так і матеріальним – членам цих органів, зокрема їх голів. У зв'язку із цим має бути відкриті прозорі та об'єктивні процедури вибору кандидатів для цих офісів, а також роль правління у процедурах призначення та вилучення повинна бути обмежена;

- розробити справедливі санкції для покарання осіб, відповідальних за зловживання чи неправомірний вплив, а також

забезпечити впровадження ефективних механізмів боротьби з корупцією у сфері спорту.

Асамблея звертається з проханням до ФІФА прийняти обґрунтовані заходи та повністю прояснити останні, за якими вирішувалося питання проведення Чемпіонату світу і, зокрема, процедуру, що стосується Чемпіонату світу з футболу 2022 року в Катарі, який, як видається, є серйозним недоліком.

Асамблея просить органи державної влади усіх країн співпрацювати з міжнародними спортивними структурами, зокрема з ФІФА та УЄФА, щоб забезпечити дотримання законодавства щодо фінансових та податкових питань при організації та проведенні спортивних заходів.

Резолюція № 2202 (2018) від 25 січня 2018 року «Ізраїльсько-палестинський мирний процес: роль Ради Європи»⁹

Парламентська Асамблея нагадує про свою Резолюцію 1940 (2013) про ситуацію на Близькому Сході, в якій вона «знову заявляє про свою підтримку двом державам під час вирішення ізраїльсько-палестинського конфлікту на основі кордонів 1967 року, що, враховуючи нові реальні обставини, може супроводжуватися обмеженим переходом на землю, як нещодавно було прийнято арабськими країнами». Асамблея додає, що в результаті прямих переговорів між ізраїльтянами та палестинцями Єрусалим цілком міг стати столицею як Держави Ізраїль, так і майбутньої Палестинської держави.

Асамблея також нагадує про відповідні Резолюції Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй та про необхідність залучення всіх сторін виконувати свої юридичні обов'язки, в тому числі міжнародні та утримуватися від будь-яких односторонніх заходів, які підривають перспективи мирного процесу, включаючи статус Єрусалиму, які повинні бути вирішеними за спільною угодою між ізраїльтянами та палестинцями.

Міжнародне співтовариство в цілому висловило серйозне занепокоєння з приводу наслідків цієї заяви щодо Єрусалиму та

---

⁹ Resolution 2202 (2018) The Israeli-Palestinian peace process: the role of the Council of Europe [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=24483&lang=en>

відносин між ізраїльтянами та палестинцями та перспективами вирішення їх конфлікту. Парламентська асамблея поділяє таке занепокоєння і шкодує, що мирний процес був припинений. При цьому, припинення цього процесу не є пріоритетом для США, країн Європи та ряду арабських держав. Однак, Асамблея вважає, що сьогоднішня ситуація дає можливість відновити мирний процес, зокрема шляхом вжиття рішучих дій Радою Європи у цьому напрямку.

Отже, Асамблея посилається на свою Резолюцію 1940 (2013) і, зокрема, знову підтверджує свою підтримку двом однаково легітимним прагненням, а саме право Ізраїлю бути визнаним та жити в безпеці, а також право палестинців на незалежну, життєздатну державу, та:

- закликає органи влади Ізраїлю зупинити будівництво нових поселень та знесення старих, припинити всі руйнування домівок, примусові виселення та конфіскацію землі на окупованих територіях, в тому числі в Східному Єрусалимі;

- закликає всі палестинські сили без подальших зволікань і прозорості зробити узгодження, яке вже кілька разів оголошувалося між ФАТХ і Хамасом, на основі принципів «четвірки», що, таким чином, також підвищило довіру палестинської сторони до переговорів з Ізраїлем і припинити підтримку тих, хто засуджений за терористичні акти;

- постановляє продовжувати сприяти діалогу та зміцненню довіри між представниками Кнесету та Палестинської Національної Ради, зокрема в рамках Підкомісії з Близького і Середнього Сходу та арабського світу, а також надавати обом представницьким органам доступу до власного досвіду у сфері прав людини, демократії та верховенства права. З цією метою він міг би розглянути можливість використання тристороннього форуму, згаданого в Резолюції 1420 (2005) про перспективи миру на Близькому Сході та 1550 (2007) про ситуацію на Близькому Сході, дозволивши парламентарям цих двох делегацій та Парламентській асамблеї бути разом на рівних умовах та залучити до змістовного діалогу, що веде до конкретних пропозицій. Тому Асамблея повинна знайти шляхи активного сприяння відновленню мирного процесу, в тому числі шляхом контактів з безпосередньо

зацікавленими сторонами та іншими зацікавленими сторонами цього процесу, головним чином у сферах компетенції Ради Європи.

Резолюція 2204 (2018) від 25 січня 2018 року «Захист дітей, постраждалих у збройних конфліктах»¹⁰

1. Діти у Європі та усьому світі страждають від війни та збройних конфліктів. Вони є жертвами небезпечного для життя насильства або свідками такого насильства, вони втрачають або залишаються окремо від своїх батьків або інших піклувальників, вони позбавляються основної соціальної допомоги, такої як охорона здоров'я та освіта, або вони вербуються як «дитячі солдати» і таким чином змушені брати участь у конфлікті безпосередньо.

2. Відповідно до європейської точки зору, багато з таких дітей вбачається проживають за межами досягнення європейських посередників, а саме таких жакливих конфліктів, які в даний час спостерігаються в Іраку, Сирії, Ємені чи М'янмі. Однак, багато дітей проживають і на території Європи в районах, які позначені як так звані «невирішені» або «заморожені» конфлікти, або у пост-конфліктній ситуації. Незалежно від географічного положення конфлікту, усі європейські країни зацікавлені тим чи іншим шляхом у їх вирішенні, чи то як члени уповноважених міжнародних організацій, як учасники поточних конфліктів, як економічні партнери учасників конфліктів або одні із країн, які приймають біженців із конфліктних зон.

3. Асамблея дуже занепокоєна нетривалими і тривалими наслідками збройних конфліктів, що позначаються на дітях: вони є безпосередньо постраждалими у своєму повсякденному житті, їх фізичний та психічний стан та здатність довіряти іншим людям і державним установам похитнулася. Багато з них отримали травми на все життя, та подальша зміна цієї ситуації знаходиться під загрозою. Діти, які пережили збройний конфлікт, також ростуть із розумінням того, що насилля є прийнятним при вирішенні

---

¹⁰ Resolution 2204 (2018) Protecting children affected by armed conflicts Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-DocDetails-EN.asp?FileID=24495&lang=EN>

конфлікту між країнами або між етнічними чи релігійними групами, та можуть переносити це у своє подальше життя.

4. Міжнародне право досить чітко передбачає захист дітей – будь-яка особа, яка не досягла 18 років – та необхідність забезпечення приділення першочергової уваги їх найкращим інтересам за будь-яких обставин (як це закріплено в Міжнародній конвенції про права дітей (МКПД)). Діти мають перевагу щодо загального захисту цивільних осіб і спеціального захисту, який гарантується Женевською Конвенцією щодо захисту цивільних громадян у період війни 1949 року та протоколів до неї 1977 року, які перекликаються із ст. 38.4 МКПД, що закликає країни-учасниці до «вжиття усіх можливих заходів щодо забезпечення захисту та піклування щодо дітей, які постраждали від збройного конфлікту».

5. У світлі очевидного розриву, що спостерігається між міжнародними обов'язками та повагою до усіх країн-учасниць, Асамблея закликає держави – члени Ради Європи:

5.1. інвестувати у запобігання конфліктів, зокрема тих у які можуть бути втягнуті діти, продовження політичних діалогів і переговорів, досягнення та підтримку миру, сталий розвиток країн втягнутих у тривалі конфлікти або які знаходяться під загрозою початку конфлікту;

5.2. втручатися у ситуацію, коли вони мають відповідні повноваження, для закінчення конфлікту шляхом нагадування учасникам конфлікту та їх партнерам щодо їх міжнародних зобов'язань та як двосторонніх та багатосторонніх учасників організацій таких як Об'єднанні Нації, Організації із безпеки та співпраці в Європі (ОБСЄ) або Ради Європи, та просувати мирні резолюції щодо конфліктів, таким чином уникаючи подальших невинних жертв серед цивільного населення, включаючи дітей;

5.3. навчати дітей та молодих людей, які отримали травму від збройного конфлікту щодо ненасильницьких підходів закінчення агресії та конфлікту, щоб зробити їх стійкими до трансгенераційної трансмісії насилля та дозволити їм зростати у культурі конструктивного діалогу як засобу подолання суттєвих відмінностей між національностями чи етнічними групами, у тому числі європейської ініціативи Ради Європи або ОБСЄ на полі їхньої діяльності із молодим поколінням та двосторонніх підходів;

5.4. посилювати захист дітей та підтримувати механізми і відповідну діяльність на усіх рівнях шляхом:

5.4.1. розвитку програм добробуту та поліпшення соціально-економічних умов і можливостей для дітей та їх сімей як країн – сторін конфлікту, так і країн, що забезпечують притулок для біженців;

5.4.2. сприяння проведенню роботи міжнародними організаціями та неурядовими організаціями щодо впровадження політичної та фінансової підтримки відповідної до їх актуальних потреб та міжнародних стандартів (наприклад щодо гарантування необхідної кількості опікунів числу дітей, які потребують опіки);

5.4.3. забезпечення доступу міжнародним організаціям до дітей у разі потреби та продовження своїх програм в межах зони конфлікту;

5.5. забезпечувати підтримку і реабілітацію «дитячих солдатів» та інших дітей, які були втягнуті у конфлікт, шляхом:

5.5.1. забезпечення судових розглядів у їхніх справах з огляду їх вік як дітей, а не як дорослих за правопорушення протягом усього періоду;

5.5.2. забезпечити піклування до них з боку агенцій із захисту дітей замість установ тримання під вартою, таким чином полегшуючи їх повернення у суспільство, включаючи нормальну освітню систему, роботу та соціальне життя;

5.5.3. залучення їх до мирної діяльності, дозволяючи їм ділитися своїм досвідом з іншими молодими людьми;

5.6. заохочувати і підтримувати дітей, які покинули зону конфлікту шляхом:

5.6.1. забезпечення спеціальної підтримки дітей, які є біженцями, мігрантами чи внутрішньо перемішеними особами, які пережили насилля або травматичну ситуацію, і діти а також молоді люди, які повернулися із території підконтрольній «ісламській державі», коли вони потрапляють до безпечної зони, включаючи різні європейські країни, та загалом надавати їм психологічну допомогу та підтримку, із відповідною терапією від посттравматичного стресу, настільки швидко, наскільки це можливо після їхнього прибуття до приймаючої країни;

5.6.2. навчання всіх фахівців, які мають справу із дітьми-біженцями, забезпечуючи ситуації, у яких останні уникали б повторних травм та допомагати їм накопичувати новий позитивний життєвий досвід;

5.6.3. забезпечення дітям доступу до вивчення мови приймаючої країни через відповідні та спеціальні мовні інтеграційні програми якнайшвидше після прибуття до приймаючої країни;

5.6.4. полегшення та заохочення спеціальної допомоги у формі професійного навчання дітей, які є біженцями, мігрантами та внутрішньо переміщеними особами, після їх прибуття на безпечну територію, включаючи країни Європи, а також забезпечувати їх економічну та соціальну інтеграцію у приймаючій країні;

5.7. залучати до діяльності на європейському рівні стосовно дітей у збройних конфліктах та сприяти дотриманню чинних стандартів РЄ у цій сфері, таких як Стратегія РЄ щодо прав дітей (2016–2021 рр.), що покликана захищати дітей, втягнутих у збройні конфлікти, від насильства з тим, щоб відновити їх довіру після досвіду такого насильства і створення судових та адміністративних процедур, що сприятимуть догляду за дітьми.

Резолюція 2206 (2018) від 26 січня 2018 року «Юрисдикційний імунітет міжнародних організацій і права їх співробітників»¹¹

Парламентська асамблея посилається на Резолюцію 1979 (2014), у якій підкреслює той факт, що міжнародні організації є суб'єктами, що мають певні обов'язки щодо захисту прав людини, в тому числі і щодо своїх співробітників при виникненні трудового спору.

Асамблея наголошує, що співробітникам міжнародних організацій гарантуються права та основоположні свободи визначені у Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, зокрема щодо безперешкодного доступу до суду та права

---

¹¹ Resoolution 2206 (2018) Jurisdictional immunity of international organisations and rights of their staff [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-DocDetails-EN.asp?fileid=24498&lang=EN&search=Y2F0ZWdvcnlf3RyX2VuOiJBZG9wdGVkIHRleHQifHB1Ymxpc2hkYXRIOltOT1cvREFZLTFZRUF5UyBUTyAqXQ==>

на справедливий суд у разі виникнення трудового спору із їх роботодавцями.

У світлі вище наведеного, асамблея рекомендує державам-членам Ради Європи та міжнародним організаціям до яких вони належать:

– запровадити «розумні альтернативні способи юридичного захисту» прав співробітників міжнародних організацій відповідно до ст. 6 вищеназваної Конвенції у всіх справах де засоби відшкодування є недоступними;

– забезпечити такі способи відшкодування, які є доступними для профспілок та інших груп, які мають за мету захист прав працівників;

– запровадити процедуру подання апеляцій на рішення міжнародного суду у трудових спорах, в тому числі створити внутрішні апеляційні суди, там де вони відсутні;

– забезпечити внутрішній механізм відшкодування на усіх рівнях як незалежного та справедливого, поважати принцип рівності сторін та обґрунтованості рішень, справедливості та розумності строків розгляду;

– забезпечити прозорість роботи міжнародних організацій та інформування про процедури, що стосуються трудових спорів своїм співробітникам.

Рекомендація 2122 (2018) від 26 січня 2018 року «Юрисдикційний імунітет міжнародних організацій і права їх співробітників»¹²

Посилаючись на Резолюцію 2206 (2018) про юрисдикційний імунітет міжнародних організацій і права їх співробітників, Парламентська асамблея закликає Комітет Міністрів:

– заохочувати міжнародні організації, до яких належать держави-члени Ради Європи, до «розумних альтернативних способів правового захисту у випадку спорів між міжнародними організаціями та їх співробітниками»;

---

¹² Recommendation 2122 (2018) Jurisdictional immunity of international organisations and rights of their staff [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=24500&lang=en>

– запропонувати таким міжнародним організаціям гарантувати прозорість своєї кадрової політики та забезпечити доступ до інформації про трудові спори із співробітниками;

– ініціювати роздуми про: способи гарантувати, що Адміністративний трибунал Ради Європи буде мати доступ до профспілок, чи повинен Адміністративний трибунал Ради Європи доповнюватися апеляційним судовим органом або самої Ради Європи, або об'єднати ресурси з іншими міжнародними організаціями для створення спільного апеляційного органу для кількох адміністративних судів;

– провести порівняльне дослідження того, наскільки внутрішні системи захисту прав співробітників у міжнародних організаціях є сумісними зі ст. 6 Конвенції з захисту прав людини та основоположних свобод.

Рекомендація 2123 (2018) від 26 січня 2018 року «Зміцнення міжнародних регламентів проти торгівлі товарами, які використовуються для катування і смертної кари»¹³

Абсолютна заборона катування та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання за будь-яких обставин є імперативною нормою міжнародного права, що включена у численні угоди, зокрема ст. 3 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, ст. 7 Міжнародної Конвенції про цивільні і політичні права та Конвенцію проти катування та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання. Ця заборона є винятково обов'язковою, що вимагає від держав враховувати наслідки їх дій, які можуть мати місце на їх території.

При цьому, смертна кара, наразі є незаконною у всіх державах-членах Ради Європи. Асамблея нагадує, що усі країни-учасниці, крім Російської Федерації, Конвенції із захисту прав людини і основоположних свобод ратифікували Протокол № 6 до

---

¹³ Recommendation 2023 (2018) Strengthening international regulations against trade in goods used for torture and the death penalty [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://semantic-space.net/tools/pdf.aspx?doc=aHR0cDovL2Fzc2VtYmx5LmNvZS5pbnQvbncveG1sL1hSZWYvWDJILURXLWV4dHluYXNwP2ZpbGVpZD0yNDQ5NyZsYW5nPUVO&xsl=aHR0cDovL3NlbWFudGljcGFjZS5uZXQvWHNsdC9QZGYvWFJlZi1XRC1BVC1YTUwyUERGLnhzbA==&xsltparams=ZmlsZWlkPTI0NDk3>

неї, яка скасовує смертну кару у мирний час та Протокол № 13, який скасовує смертну кару за будь-яких обставин.

Відтак, Парламентська асамблея нагадує державам – членам Ради Європи про їх міжнародні зобов'язання відповідно до яких від них вимагається забезпечення прийняття ефективного механізму протидії, в рамках їх юрисдикції, катуванню та іншим жорстоким, нелюдським або таким, що принижують гідність, видів поведень і покарань, включаючи регулювання обігу товарів, що можуть бути використані для такого поведження та покарання.

Асамблея також вітає повну підтримку у цьому питанні Глобального Альянсу, що створився у Європейському Союзі та окремих країн, таких як Аргентина, Монголія тощо.

Відповідно до пропозицій цієї Рекомендації, термін «товари, що використовуються для смертної кари, катування або нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведження чи покарання» має трактуватися на основі категорій, викладених у Додатках 2, 3 та 3А до Положення № 1236/2005 із змінами, внесеними у 2014 та 2016 рр.

Парламентська асамблея пропонує Комітету Міністрів закликати держав-членів Ради Європи, якщо вони досі не вжили нижче перелічених заходів, до:

- запровадити законодавче регулювання торгівлі товарами, що використовуються для смертної кари, катування або інших нелюдських або жорстоких видів поведження чи покарання, включаючи ті, що визначені у цій Рекомендації, та забезпечити максимальні заходи протидії продажу таких товарів до країн третього світу;

- публікувати річні звіти щодо запобігання продажу зазначених товарів;

- на основі щорічних звітів та прямих контрактів – враховувати заходи, що вживаються іншими державами-членами у цій сфері;

- приєднатися до Глобального альянсу, повністю використовувати та сприяти глобальній мережі координаційних центрів для обміну інформацією, в тому числі щодо запитів на санкціонування торгівлі конкретними товарами та ефективною

практикою, а також, за необхідності, звертатися за технічною допомогою інших членів Глобального альянсу у розробці та впровадженні окремих положень у законодавстві;

– ратифікувати Протоколи № № 6 та 13 до Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод і подати запит до Європейського Союзу щодо попереджувальних заходів протидії катуванню та нелюдським або жорстоким видам поводження чи покарання та опублікувати будь-які неопубліковані звіти.

Крім того, Парламентська асамблея пропонує Комітету міністрів закликати Європейський Союз та його інституції:

– заохочувати його держави-члени до опублікування щорічних звітів, які вимагаються згідно з відповідним законодавством;

– надавати консультації незалежним громадським і державним установам, які мають особливий досвід у зазначені сфері, під час підготовки оглядів Європейською Комісією щодо імплементації Регламенту № 1236/2005, враховуючи повагу до права на внесення змін до положень Додатків 2 та 3 до Регламенту;

– продовжувати просування у Глобальному альянсі та у всьому світі співпраці з РС у цьому питанні.

Рада Європи, яка є світовим лідером у скасуванні смертної кари та правозастосуванні у сфері заборони катування, має за мету, разом зі своїми державами-членами, продовжити відігравати головну роль у цій сфері. Відтак, Асамблея закликає Комітет міністрів, зокрема, заохочувати ті держави-члени Ради Європи, які досі цього не зробили, приєднатися до Глобального альянсу.

Резолюція № 2207 (2018) від 14 березня 2018 року «Гендерна рівність та утримання дітей»¹⁴

1. Модель сім'ї, що розвивається у Європі, виявляється у зменшенні кількості випадків одруження та збільшенні випадків розриву відносин та розлучень. Зростаюча кількість дітей, які живуть у змішаних сім'ях або лише з одним із батьків, із обов'язком щодо фінансового внеску на їх виховання іншого із

---

¹⁴ Resolution 2207 (2018) Gender equality and child maintenance Ukraine Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-DocDetails-en.asp?FileID=24279&lang=en>

батьків, який проживає окремо. Переважну більшість батьків-одинаків у Європі складають жінки. Утримання дитини, як особливо важливий елемент для проживання її у сім'ї із одним із батьків, має частіше за все не гендерно-нейтральний зміст. Шляхи визначення сум платежу та наслідки можливої незгоди платника із сумою мають непропорційний вплив саме на жінок (матерів-одиначок). Як наслідок, механізм регулювання підтримки дитини та його функціонування має бути розглянуто як пріоритетний не лише щодо сімейного життя загалом та добробуту дітей, але й щодо саме гендерної рівності.

2. Парламентська асамблея занепокоєна невідповідністю способу утримання дитини у вигляді фінансових обов'язків, який значно впливає на матерів, які щодня несуть фінансову відповідальність за піклування над дитиною, додаючи до нього нерівність жіночого статусу у робочому світі, включно із стійким розривом винагород за роботу, що пов'язаний із гендерним розшаруванням економічного сектору і складнощами у кар'єрному розвитку. Відсутність гнучкого графіку роботи за домовленістю та всеохоплюючого і доступного дитячого дошкільного обслуговування робить ще складнішим досягнення балансу між роботою та сімейним життям. Утримання дитини у законодавстві та політиці і ефективність їх правозастосування є одним із багатьох шляхів протидії гендерної нерівності.

3. Асамблея повторно наголошує на рекомендаціях викладених у Резолюції 1921 (2013) про гендерну рівність, збалансування приватного та робочого життя та спільну відповідальність, у Резолюції 1939 (2013) на батьківському рівні передбачено виховання розуміння гендерної рівності, у Резолюції 2078 (2015) «Рівність та розподіл батьківських обов'язків: роль батька».

4. Сім'ї із батьками-одинаками знаходяться під особливим ризиком бідності та дитячої бідності, що веде до соціального розшарування та дискримінації та ставить під загрозу їх людську гідність. Асамблея вважає, що усі сім'ї із батьками-одинаками і їх діти повинні мати доступ до державної підтримки дитини, в тому числі для задоволення їх мінімально необхідних потреб і забезпечити дітей рівними можливостями у житті.

5. Уникнення від утримання дитини (міжнародна невідповідність, неврегульованість або лише часткове здійснення виплат на дитину) може бути використана у здійсненні психологічного тиску на того з батьків, який несе щоденну відповідальність за піклування над дитиною та може сильно впливати на саму дитину. Така поведінка має розцінюватись як форма психологічного насилля, і має каратись як така. Діти особливо отримують травмування будучи свідком домашнього насилля у будь-якому вигляді та формі.

6. Значна частина шлюбів та стосунків є двосторонніми, відтак утримання дитини яка також є пріоритетом приватного міжнародного права, тягне за собою необхідність забезпечення ефективного міжнародного відшкодування платежів. Це є головна мета Гаазької конвенції про міжнародне відновлення допомоги дітям та інші форми підтримки сім'ї 2007 року, яка була ратифікована багатьма, але не усіма, державами-членами Ради Європи, і яка вступила в силу 1 серпня 2014 року у всьому Європейському Союзі окрім Данії.

7. У світлі цих міркувань, асамблея закликає на Раді Європи членів та спостерігачів тих країн парламенти яких користуються статусом спостерігачів із асамблеєю до:

7.1. підписання та ратифікації, якщо вони раніше цього не зробили, Гаазької конвенції про міжнародне відновлення допомоги дітям та інші форми підтримки сім'ї 2007 року та Протокол про право, що застосовується до обов'язків із підтримки, і забезпечити їх повну імплементацію;

7.2. щодо невиконання виплат по догляду (утримання) за дитиною:

7.2.1. у найвищих інтересах дітей, забезпечити ефективний механізм заміни утримання, заснованій на авансуванні платежів державою у випадках коли мають місце невідповідність або часткове або нерегулярне виконання обов'язку із виплат на утримання, не зважаючи на те, що таке недотримання має міжнародний або не міжнародний (внутрішній) характер. Авансовий платіж (передплата) має здійснюватися за запитом та гарантуватися протягом розумного часу без будь-яких або мінімальних комісій для одержувача;

7.2.2. забезпечити адекватне та стабільне фінансування інституту виплат на утримання та адекватне інвестування уповноважених структур управління у цій сфері, включно із відшкодуванням від боржника сум сплачених державою;

7.2.3. запровадити ефективні санкції у випадку ухилення від фінансового утримання дитини (навмисна невідповідність або часткова або нерегулярна сплата платежів), включно з кримінальними санкціями коли вони становлять форму психологічного насилля, відповідно до положень прийнятої Радою Європи Конвенції про запобігання та боротьбу з насильством проти жінок та домашнього насилля (№ 210, Стамбульська Конвенція).

7.2.4. запобігати ухиленню від утримання дитини шляхом тісної співпраці податкових та фінансово-слідчих підрозділів;

7.2.5. сприяти «культурі сплати» шляхом розповсюдження інформації та підвищення обізнаності щодо шкідливих наслідків банкрутства, часткового або затриманого платежу виплат на утримання дитини та того із батьків, який несе щоденну відповідальність за піклування над дитиною, особливо щодо запобігання накопичення боргу;

7.2.6. сприяти переговорам між розлученими батьками як засіб подолання конфліктів щодо виплат на утримання дитини;

7.3. щодо жіночої та дитячої бідності:

7.3.1. прийняття та впровадження гендерно-орієнтованої стратегії для боротьби із бідністю серед жінок;

7.3.2. ввести переваги спеціально орієнтовані щодо сімей з одним із батьків, таких як нижча плата за послуги наданні дітям та нижчі податки на типову дитячу продукцію;

7.4. сприяти самотнім батькам у мережевих можливостях, для взаємної консультацій та підтримки;

7.5. посилити міжнародну співпрацю у сфері утримання дитини з метою полегшення повернення платежів та обміну відповідною належною практикою.

Резолюція 2208 (2018) від 16 березня 2018 року «Модифікація Регламенту Асамблеї: вплив бюджетної кризи на перелік робочих мов Асамблеї»¹⁵

Парламентська асамблея висловлює своє глибоке занепокоєння щодо безпрецедентної бюджетної кризи, яка вразила Раду Європи в цілому. Рада Європи може зіткнутися з сукупним фінансовим ризиком в розмірі 42,65 млн. євро вперше за всю історію свого існування. Цей ризик може збільшитися протягом 2018 року. Рішення Туреччини щодо відмови від статусу основного вкладника в організації призвело до зменшення бюджету на 20 млн. євро. Паралельно із цим, Рада Європи у липні 2017 року зіштовхнулася із рішенням Російської Федерації про призупинення виплати 2/3 своїх внесків у рамках бюджету на 2017 рік.

У зв'язку із цим, Асамблея посилається на чіткі позиції, які були прийняті, зокрема в Резолюції 2058 (2015) про розподіл місць у Парламентській асамблеї щодо Туреччини, які передбачили, що введення турецької мови як робочої мови Асамблеї суворо зумовлено рішенням Комітету міністрів схвалити подання Туреччини стати головним джерелом бюджету Ради Європи та виділити Асамблеї відповідні кошти.

Отже, враховуючи викладене в Резолюції, Асамблея прийняла рішення внести зміни до свого Регламенту щодо мов, а саме:

– змінити правило 28.3 наступним реченням: «Робочі мови Асамблеї мають бути тими, які є мовами держав-членів, які при цьому є основними вкладниками до бюджету Ради Європи, за умови, що необхідні асигнування на їх фінансування вносяться до бюджету Асамблеї»;

– змінити правило 30.1 наступним: «Тлумачення в ході засідань комітетів та Бюро здійснюється на офіційних мовах та для робочих мов на умовах передбачених правилом 28.3. Тлумачення на засіданнях Комітету з виборів суддів до Європейського суду з прав людини та у підкомітетах обмежується офіційними мовами».

---

¹⁵ Resolution 2208 (2018) Modification of the Assembly's Rules of Procedure: the impact of the budgetary crisis on the list of working languages of the Assembly [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=24545&lang=en>

Асамблея приймає рішення, що зміни до Регламенту, передбачені цією Резолюцією, вступають у дію після прийняття цієї Резолюції.

Рекомендація 2124 (2018) від 16 березня 2018 року «Зміна Регламенту Асамблеї: вплив бюджетної кризи на перелік робочих мов Асамблеї»¹⁶

Посилаючись на Резолюцію 2208 (2018), Асамблея інформує Комітет міністрів про те, що серед заходів, які вона змушена прийняти через різке скорочення свого бюджету на 2018 та 2019 роки, Асамблея вирішила скоротити кількість робочих мов, оскільки відповідні витрати більше не передбачаються в бюджеті Асамблеї.

Посилаючись на позицію, викладену у Висновку 294 (2017) «Бюджет та пріоритети Ради Європи на дворічний період 2018-2019 роки», Асамблея очікує від Комітету Міністрів та держав – членів Ради Європи рішучої підтримки ресурсів Ради Європи. Асамблея засуджує той факт, що пасивне ставлення деяких держав-членів призвело до того, що Комітет Міністрів забезпечив нульовий номінальний зріст при прийнятті бюджетів Ради Європи на 2018-2019 рр.

Комітет Міністрів повинен виконувати свої зобов'язання та захищати Раду Європи, зокрема шляхом нагадування державам-членам про обов'язок бути готовими заплатити за те, щоб мати ефективну Організацію, унікальну у своїй сфері. Асамблея вважає, що якщо одна або декілька держав не виконують своїх зобов'язань, інші повинні спільно забезпечити фінансування основних витрат Організації та, у будь-якому випадку, гарантувати довгострокову діяльність двох статутних органів, Європейського суду з прав людини, Управління Комісаріату Ради Європи з прав людини, Конгресу місцевих та регіональних влад Ради Європи, а також основні часткові угоди та органи моніторингу.

---

¹⁶ Recommendation 2124 (2018) Modification of the Assembly's Rules of Procedure: the impact of the budgetary crisis on the list of working languages of the Assembly [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=24546&lang=en>

Беручи до уваги серйозність та винятковий характер бюджетної кризи, що стоїть перед Радою Європи, Асамблея очікує, що Комітет міністрів, зокрема:

– офіційно закликає РФ невідкладно виконати свої фінансові зобов'язання та сплачувати суми, які вона зобов'язана Організації. У зв'язку із цим, Комітет вважає, що причини, з яких Російська Федерація звільняє себе від своїх зобов'язань, ні в якому разі не співпадають з «винятковими обставинами» і що Комітет повинен нагадати Російській Федерації про необхідність виконувати свої фінансові зобов'язання, відповідно до ст.ст. 9 та 39 Статуту Ради Європи;

– перегляне рішення, яке прийняв Комітет на своїй 95-тій сесії (10 листопада 1994р.), щодо застосування ст. 9 Статуту з терміновістю, яку вимагає ситуація і забезпечити дотримання державами-членами загальних термінів передбачених ст. 39 при виконання своїх обов'язків та застосовувати відповідні санкції у випадку їх невиконання;

– з метою належного управління ризиками та з метою забезпечення більшої стабільності бюджету – перегляне фінансові положення Ради Європи та запровадити чіткі правила щодо фінансових зобов'язань держав-членів.

II. ЗАКОНОДАВСТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Рішення Ради (Євросоюз) 2018/156 від 22 січня 2018 року про позицію Європейського Союзу в Раді асоціації, створеній згідно з Угодою про асоціацію між Європейським Союзом, Європейським агентством з атомної енергії та їх державами-членами з одного боку та Україною – з іншого, стосовно доповнювального Додатку I-A до Глави 1 Розділу IV Угоди, а також у Комітеті асоціації з питань торгівлі стосовно переобчислення схеми зняття експортного мита, встановленого у Додатках I-C і I-D до Глави 1 Розділу IV цієї Угоди¹⁷

Цим Рішенням закріплюється те, що позиція Європейського Союзу в Раді асоціації, створеній згідно з Угодою про асоціацію між Європейським Союзом, Європейським агентством з атомної енергії та їх державами-членами з одного боку та Україною – з іншого, стосовно доповнювального Додатку I-A до Глави 1 Розділу IV Угоди, а також в Комітеті асоціації з питань торгівлі стосовно переобчислення схеми зняття експортного мита, встановленого у Додатках I-C і I-D до Глави 1 Розділу IV цієї Угоди, базується на проектах рішень, прикріплених до даного рішення.

Ці проекти містять нові Додатки, що мають бути додані до Угоди про асоціацію між або замінити вже існуючі положення.

Це Рішення застосовується з дня його прийняття.

Рекомендація Комісії (Євросоюз) 2018/177 від 2 лютого 2018 року щодо елементів, що мають бути включені до технічних, правових та фінансових домовленостей між державами-членами для застосування механізму солідарності згідно зі статтею 13 Регламенту (Євросоюз) 2017/1938 Європейського

---

¹⁷ Council Decision (EU) 2018/156 of 22 January 2018 on the position to be taken on behalf of the European Union within the Association Council established by the Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and their Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part, as regards supplementing Annex I-A to Chapter 1 of Title IV of that Agreement, and within the Association Committee in Trade configuration, as regards recalculating the schedule of export duty elimination set out in Annexes I-C and I-D to Chapter 1 of Title IV of that Agreement [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018D0156&from=EN>

парламенту та Ради стосовно заходів із гарантування безпеки газопостачання¹⁸

Цим документом, адресованим державам-членам, рекомендується слідувати напрямам, що не мають юридичної обов'язкової сили та закріплені в додатку до цієї рекомендації. Ці напрями мають допомогти державам-членам створити технічні, юридичні та фінансові домовленості, з метою застосування механізму солідарності згідно зі статтею 13 Регламенту (Євросоюз) 2017/1938 та описати їх в термінових планах, які вони зобов'язані розробити в рамках цього Регламенту.

Відповідно до Додатку, юридичні домовленості мають на меті надати юридичний захист всім, хто бере участь у поставці чи прийомі газу. Державам, що беруть участь в застосуванні механізму солідарності, рекомендується розробити такі юридичні домовленості, які були б зрозумілими, прозорими і дієвими та завдяки яким сторони знатимуть правила та процедури транскордонної солідарності.

Технічні домовленості мають на меті описувати всі необхідні технічні положення та умови, які дозволили б механізму солідарності існувати на практиці. Серед таких домовленостей додаток до рекомендації виділяє: технічні рішення і координація, ефективний захист мереж, об'єми газу чи методологія, що використовується для їх визначення.

Фінансові домовленості повинні забезпечити виплату ціни, визначеної для газу, що поставляється в рамках механізму солідарності.

Регламент (Євросоюз) 2018/196 Європейського парламенту та Ради від 7 лютого 2018 року про додаткові митні збори з

---

¹⁸ Commission Recommendation (EU) 2018/177 of 2 February 2018 on the elements to be included in the technical, legal and financial arrangements between Member States for the application of the solidarity mechanism under Article 13 of Regulation (EU) 2017/1938 of the European Parliament and of the Council concerning measures to safeguard the security of gas supply [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0177&from=EN>

імпорту окремих видів продукції, що походять зі Сполучених Штатів Америки¹⁹

Цей Регламент закріплює додаткові митні збори з імпорту окремих видів продукції з США. Зокрема тарифні уступки і пов'язані зобов'язання, що закріплені Євросоюзом в рамках ГАТТ в 1994 році, припиняються відносно продуктів з США, визначених в додатку I цього Регламенту.

Право на імпорт *ad valorem* у розмірі 4,3%, що додається до митних зборів, які застосовуються в силу Регламенту (Євросоюз) № 952/2013 Європейського Парламенту та Ради встановлюється щодо продуктів з США, визначених в Додатку I до цього Регламенту.

Щорічно Комісія регулює рівень вигоди, що отримує Євросоюз внаслідок закону США щодо компенсації за продовження демпінгу і підтримку дотацій. Комісія змінює ціну на додаткові митні збори чи список додатку I відповідно до визначених умов.

Список, закріплений в додатку I, може змінюватися шляхом додання до нього нових продуктів. Одночасно Комісія редагує список II додатку.

Комісія має право приймати делеговані акти для того, щоб здійснити адаптацію і модифікацію відповідно до даного Регламенту. Такі акти, що були прийняті з дотриманням процедури, вміщеної в даному Регламенті, вступають в силу невідкладно.

Місце виробництва товарів, щодо яких застосовується даний Регламент, визначається відповідно до Регламенту (Євросоюз) № 952/2013.

Даний Регламент набирає чинності на 20-й день з дати його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

---

¹⁹ Regulation (EU) 2018/196 of the European Parliament and of the Council of 7 February 2018 on additional customs duties on imports of certain products originating in the United States of America [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2018:044:FULL&from=EN>

Рішення Комісії (Євросоюз) 2018/229 від 12 лютого 2018 року, що встановлює, відповідно до Директиви 2000/60/ЄС Європейського Парламенту та Ради, величини класифікаторів моніторингової системи від держав-членів у рамках уніфікації методів моніторингу, а також що скасовує Рішення Комісії 2013/480/Євросоюз²⁰

Зважаючи на те, що Директива 2000/60/ЄС зобов'язує держави-члени сприяти відновленню поверхневих вод для досягнення кращого екологічного стану та зміцнення штучних водних об'єктів, це Рішення має на меті забезпечити уніфікацію результатів біологічного моніторингу держав-членів та класифікацію систем моніторингу з метою визначення однієї з головних природоохоронних цілей Директиви.

Згідно з положеннями Рішення, результати біологічного моніторингу держав-членів та класифікація їх систем моніторингу мають бути уніфіковані за допомогою певної системи уніфікації. Директива 2000/60/ЄС вимагає, щоб держави-члени збирали необхідну інформацію для оцінки системності у класифікації національних систем моніторингу із нормативними положеннями Розділу 1.2 Додатку V до зазначеної Директиви. Так, уніфікація здійснюється шляхом порівняння результатів національної системи моніторингу для кожного біологічного елемента та для кожного типу поверхневих водних об'єктів між державами-членами, забезпечуючи, таким чином, послідовність результатів з нормативними значеннями, зазначеними у Розділі 1.2 Директиви.

У Рішенні зазначається також, що з метою усунення прогалин і покращення результатів моніторингу виникла необхідність у подальшій уніфікації методів моніторингу до 2021 року. Держави-члени цим Рішенням зобов'язуються застосовувати результати моніторингу у своїх національних системах класифікації, щоб встановити межі величин класифікаторів, що викладені у Частині 1 Додатку 1 до цього Рішення.

---

²⁰ Commission Decision (EU) 2018/229 of 12 February 2018 establishing, pursuant to Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council, the values of the Member State monitoring system classifications as a result of the intercalibration exercise and repealing Commission Decision 2013/480/EU [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018D0229>

Крім того, цим документом скасовується дія Рішення (Євросоюз) 2013/480/ЄС.

Це Рішення прийняте 12 лютого 2018 року та адресоване всім державам – членам.

Рекомендація Комісії (Євросоюз) 2018/234 від 14 лютого 2018 року щодо посилення європейського характеру та ефективності проведення у 2019 році виборів до Європейського парламенту²¹

З метою посилення європейського характеру виборів до Європейського парламенту і демократичної легітимності Євросоюзу, посилення участі громадян в політичному житті на європейському рівні даним документом були закріплені наступні рекомендації: залучати європейських громадян до дебатів щодо питань, які стосуються Євросоюзу перед виборами в Європейський парламент; підтримувати кандидата в президенти Європейської комісії; інформувати виборців щодо зв'язків між національними партіями та європейськими політичними партіями; сприяти та полегшувати передачі до виборців інформації щодо зв'язків між національними партіями та європейськими політичними партіями, ефективно провести вибори.

Ця Рекомендація адресована державам-членам та національним і європейським політичним партіям.

Рішення Комісії (Євросоюз) 2018/262 від 14 лютого 2018 року щодо запропонованої ініціативи громадян під назвою «Ми – гостинна Європа, давайте допоможемо!»²²

В цьому Рішенні зазначається, що пропозиція громадян під назвою «Ми – гостинна Європа, давайте допоможемо!» зареєстрована. Мета вищезазначеної пропозиції полягає в наступному: «Держави-члени зазнають труднощів під час

---

²¹ Commission Recommendation (EU) 2018/234 of 14 February 2018 on enhancing the European nature and efficient conduct of the 2019 elections to the European Parliament [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0234&from=EN>

²² Commission Decision (EU) 2018/262 of 14 February 2018 on the proposed citizens' initiative entitled 'We are a welcoming Europe, let us help!' [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018D0262&from=EN>

врегулювання питання міграції. Більшість з-поміж нас хочуть допомогти людям, які потребують, тому що ми не байдужі до їхньої долі. Мільйони людей мобілізуються задля допомоги їм. Сьогодні ми хочемо, щоб нам почули. Ми вимагаємо гостинної Європи! Ми закликаємо Європейську комісію до дій».

Рішення спрямоване на членів комітету громадян, що сформували цю громадянську ініціативу, та набирає чинності 15 лютого 2018 року.

Рішення Ради (Євросоюз) 2018/254 від 15 лютого 2018 року про укладення від імені Європейського Союзу Марракеського договору про сприяння доступу до опублікованих творів для незрячих осіб та осіб з порушеннями зору або іншими обмеженими здібностями сприймати друковану інформацію²³

Марракеський договір про сприяння доступу до опублікованих творів для незрячих осіб та осіб з порушеннями зору або іншими обмеженими здібностями сприймати друковану інформацію (далі – Марракеський договір)²⁴ встановлює міжнародні правила, що гарантують на міжнародному рівні обмеження чи винятки з авторського права на користь незрячих осіб та осіб з порушеннями зору або іншими обмеженими здібностями сприймати друковану інформацію. Марракеський договір також має на меті дозволити транскордонний обіг екземплярів опублікованих творів, що були зроблені в доступному форматі, на підставі цих обмежень чи винятків. Згідно з його положеннями, Марракеський договір спрощуватиме доступ до опублікованих творів для своїх бенефіціаріїв як у межах, так і поза межами території ЄС.

Цим Рішенням Союз приєднується до Марракеського договору. Голова Ради призначає уповноваженого(-них) щодо

---

²³ Council Decision (EU) 2018/254 of 15 February 2018 on the conclusion on behalf of the European Union of the Marrakesh Treaty to Facilitate Access to Published Works for Persons who are Blind, Visually Impaired, or otherwise Print Disabled [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2018.048.01.0001.01.ENG&toc=OJ:L:2018:048:TOC

²⁴ Marrakesh Treaty to Facilitate Access to Published Works for Persons who are Blind, Visually Impaired, or otherwise Print Disabled [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2018.048.01.0003.01.ENG&toc=OJ:L:2018:048:TOC

здійснення передачі від імені ЄС ратифікаційної грамоти відповідно до статті 19 Марракеського договору. Строк передачі ЄС на зберігання ратифікаційних грамот відраховується з 12 липня 2018 р.

Рішення набирає чинності в день його прийняття – 15 лютого 2018 р.

Рішення Ради (СЗБП) 2018/298 від 26 лютого 2018 року про підтримку Союзом діяльності Підготовчої комісії Організації Договору про всеосяжну заборону ядерних випробувань (ОДВЗЯВ) з метою зміцнення її моніторингових і технічних можливостей контролю за виконанням Договору та в рамках імплементації Стратегії ЄС у боротьбі з розповсюдженням зброї масового знищення²⁵

Передумовою прийняття цього Рішення є прийняття Радою Європейського Союзу 12 грудня 2003 року Стратегії ЄС у боротьбі з розповсюдженням зброї масового знищення (далі – Стратегія), що містить перелік заходів, яких необхідно вжити як в рамках ЄС, так і в третіх країнах для боротьби з розповсюдженням такої зброї. ЄС активно впроваджує зазначену Стратегію та відповідні заходи, зокрема, виділяє фінансові ресурси для підтримки проектів, що реалізуються міжнародними організаціями, однією з яких є Підготовча комісія Організації Договору про всеосяжну заборону ядерних випробувань (ОДВЗЯВ). Однією із важливих цілей Стратегії є набуття чинності ОДВЗЯВ і посилення моніторингу і контролю цієї організації.

Згідно з цим Рішенням, з метою забезпечення безперервної та практичної реалізації певних елементів Стратегії, ЄС підтримує діяльність Підготовчої комісії ОДВЗЯВ. Зокрема, підтримка Союзу спрямована на зміцнення системи моніторингу і контролю Підготовчої комісії, у т. ч. у галузі виявлення радіонуклідів,

---

²⁵ Council Decision (CFSP) 2018/298 of 26 February 2018 on Union support for the activities of the Preparatory Commission for the Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty Organization (CTBTO) in order to strengthen its monitoring and verification capabilities and in the framework of the implementation of the EU Strategy against Proliferation of Weapons of Mass Destruction [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018D0298>

посилення можливості держав-учасниць виконувати свої зобов'язання в рамках ОДВЗЯВ.

Відповідальним за виконання цього Рішення є Верховний представник ЄС з питань закордонних справ і політики безпеки. Технічна імплементація проектів згідно з цим Рішенням здійснюється Підготовчою комісією ОДВЗЯВ під контролем Верховного представника ЄС з питань закордонних справ і політики безпеки.

Сума фінансової допомоги для реалізації проектів за цим Рішенням складає 4 594 752 євро.

Це Рішення прийнято 26 лютого 2018 року, набуває чинності з дати його прийняття і діє впродовж 24 місяців з дати укладення фінансової угоди, зазначеної у ст. 3 (3) цього Рішення. У випадку неукладання зазначеної угоди, Рішення втрачає чинність через 6 місяців після дати набуття ним чинності.

Рішення Ради (СЗБП) 2018/299 від 26 лютого 2018 року про сприяння функціонуванню Європейської мережі незалежних експертно-аналітичних центрів з питань нерозповсюдження зброї та роззброєння на підтримку імплементації Стратегії ЄС у боротьбі з розповсюдженням зброї масового знищення²⁶

Передумовою прийняття цього Рішення є те, що ще 12 грудня 2003 року Рада Європейського Союзу прийняла Стратегію ЄС у боротьбі з розповсюдженням зброї масового знищення, що містить перелік заходів, яких необхідно вжити як в рамках Союзу, так і в третіх країнах для боротьби з розповсюдженням такої зброї. ЄС активно впроваджує цю Стратегію та відповідні заходи.

8 грудня 2008 року Радою був прийнятий документ «Нові напрямки діяльності» у боротьбі з розповсюдженням зброї масового знищення, де зазначено, що розповсюдження зброї масового знищення продовжує бути одним з найбільших викликів для світової безпеки, а політика нерозповсюдження є важливою

---

²⁶ Council Decision (CFSP) 2018/299 of 26 February 2018 promoting the European network of independent non-proliferation and disarmament think tanks in support of the implementation of the EU Strategy against proliferation of weapons of mass destruction [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=uriserv%3A0J.L_.2018.056.01.0046.01.ENG

складовою частиною спільної зовнішньої та безпекової політики Європейського Союзу. З огляду на це, 26 липня 2010 року Радою ЄС було прийнято Рішення 2010/430/СЗБП, відповідно до якого було створено Європейську мережу незалежних дослідницьких центрів з боротьби з розповсюдженням зброї масового знищення.

Цим Рішенням Ради для сприяння посиленій реалізації Стратегії продовжується підтримка діяльності таких незалежних центрів з метою досягнення наступних цілей:

- заохочення діалогу в рамках громадянського суспільства та серед експертного і наукового середовища з питання безпеки та обговорення заходів боротьби із розповсюдженням зброї масового знищення;
- надання зацікавленим особам можливостей ознайомитися з питаннями, що пов'язані із нерозповсюдженням зброї масового знищення та роззброєння, забезпечення можливостей для представників держав-членів взяти участь у засіданнях мережі;
- надання звітів та рекомендацій Верховний представник ЄС з питань закордонних справ та політики безпеки;
- підвищення обізнаності третіх країн про проблеми розповсюдження та роззброєння та щодо необхідності співпраці із Союзом в рамках ООН з метою для запобігання, припинення, ліквідації зброї масового знищення у світі;
- розвиток інституційного потенціалу з цих питань в аналітичних центрах країн-членів ЄС та третіх країн.

Технічна імплементація проектів відповідно до цього Рішення здійснюється Консорціумом дослідницьких центрів. Сума фінансової допомоги для реалізації проектів становить 4 507 004,70 євро.

Це Рішення прийнято 26 лютого 2018 року, набуває чинності з дати його прийняття і діє впродовж 42 місяців з дати укладення фінансової угоди, зазначеної у ст. 3 (3) цього Рішення. У випадку неукладання зазначеної угоди, Рішення втрачає чинність через 6 місяців після дати набуття ним чинності.

Регламент (Євросоюз) 2018/302 Європейського Парламенту та Ради від 28 лютого 2018 року про боротьбу із неправомірним геоблокуванням та іншими формами дискримінації за ознакою національності, місця проживання чи розташування/заснування/реєстрації користувачів у межах внутрішнього ринку та про внесення змін до Регламенту (Євросоюз) 2006/2004, Регламенту (Євросоюз) 2017/2394 та Директиви 2009/22/ЄС²⁷

Мета прийняття цього Регламенту – законодавчо врегулювати невиправдане геоблокування з метою усунення перешкод на шляху функціонування спільного внутрішнього ринку та конкретизувати статтю 20 Директиви (ЄС) 2006/123/ЄС, охарактеризувавши випадки, коли різне ставлення, залежно від громадянства, місця проживання чи місця реєстрації, не може бути виправданим.

Так, у Регламенті зазначається, що з метою забезпечення належного функціонування спільного внутрішнього ринку та сприяння доступу до товарів та послуг у вільному обігу в межах всього Союзу, виключаючи дискримінацію на підставі громадянства, місця проживання чи місця реєстрації необхідні заходи, спрямовані на розширення вибору споживачами і доступу до товарів та послуг.

Цим Регламентом забороняється продавцям товарів на території Європейського Союзу шляхом використання технологічних засобів, або іншим чином, блокувати або обмежувати доступ клієнтів до онлайн-інтерфейсу продавця в залежності від громадянства, місця проживання чи місця реєстрації. Так, забороняється здійснення переадресації на версію інтернет-інтерфейсу продавця, що відрізняється від початкового інтерфейсу, якщо тільки клієнт явно не погодився на таке перенаправлення. У випадку переадресації за явною згодою покупця, початкова версія онлайн-інтерфейсу має бути легко доступною для клієнта.

Цей Регламент не застосовується до внутрішніх операцій у державах-членах ЄС, де всі елементи угоди обмежуються однією

---

²⁷ Regulation (EU) 2018/302 of the European Parliament and of the Council of 28 February 2018 on addressing unjustified geo-blocking and other forms of discrimination based on customers' nationality, place of residence or place of establishment within the internal market and amending Regulations (EC) No 2006/2004 and (EU) 2017/2394 and Directive 2009/22/EC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.LI.2018.060.01.0001.01.ENG>

державою-членом, зокрема, громадянство, місце проживання або місце реєстрації замовника або продавця, платіжний засіб, що використовується у транзакції.

Цим Регламентом кожна держава-член зобов'язується призначити орган або органи, відповідальні за належне виконання цього Регламенту. Також, держави-члени визначають заходи, направлені на протидію порушенню положень Регламенту, забезпечуючи його реалізацію. Такі заходи повідомляються Комісії та публікуються на веб-сайті Комісії.

Цей Регламент прийнятий 28 лютого 2018 року, набуває чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» та застосовується з 3 грудня 2018 року, за винятком його ст. 6, яка застосовується з 23 березня 2020 року.

Рекомендація Комісії (Євросоюз) 2018/334 від 1 березня 2018 року щодо заходів ефективної боротьби з незаконним контентом онлайн²⁸

У Рекомендації зазначається, що незаконний контент в Інтернеті негативно впливає на користувачів, на фізичних та юридичних осіб, а також на суспільство в цілому. Враховуючи надані їм технологічні засоби та можливості, постачальники послуг в Інтернеті мають особливі обов'язки перед суспільством, щоб допомогти у боротьбі з незаконним контентом.

Документом рекомендується державам-членам та постачальникам послуг хостингу на території Європейського Союзу здійснювати ефективні, відповідні та пропорційні заходи для боротьби з незаконним контентом в Інтернеті відповідно до принципів, викладених у цій Рекомендації та у повній відповідності до положень законодавства Союзу, зокрема щодо захисту персональних даних, конкуренції та електронної комерції.

Цим документом державам-членам ЄС рекомендується передбачити механізми подання повідомлень в Інтернеті, які мають бути легко доступними, зручними та дозволяти подання

---

²⁸ Commission Recommendation (EU) 2018/334 of 1 March 2018 on measures to effectively tackle illegal content online [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018H0334>

електронними засобами, з тим, щоб відповідний хостинг-провайдер міг прийняти рішення стосовно змісту повідомлення, зокрема, чи вважати такий зміст незаконним контентом, який буде видалено або вимкнено доступ до нього. Також рекомендується, щоб провайдери мали можливість включити свою контактну інформацію в повідомлення, а там, де вони вирішили це зробити, їх анонімність повинна бути забезпечена постачальнику контенту. У разі, якщо постачальник послуг вирішує вилучити або вимкнути доступ до будь-якої інформації, вважаючи її незаконною, такий постачальник повинен повідомляти про це рішення та про причини його прийняття, а також про можливість оскаржити дане рішення.

Також, державам-членам рекомендується полегшити процес досудового врегулювання спорів, пов'язаних із скасуванням або відключенням доступу до незаконного змісту. Будь-які механізми для такого досудового врегулювання мають бути доступними, ефективними, прозорими. Також, постачальникам послуг хостингу рекомендується публікувати чіткі, зрозумілі та детальні пояснення політики видалення або відключення доступу до контенту.

Ця Рекомендація Комісії прийнята 1 березня 2018 року.

Рішення Ради (Євросоюз) 2018/416 від 5 березня 2018 року про санкціонування відкриття переговорів щодо переглянутого Лісабонського договору стосовно найменувань місць походження та географічних позначень²⁹

Цим Рішенням закріплюється повноваження Комісії розпочати переговори щодо переглянутого Лісабонського договору стосовно найменувань місць походження та географічних позначень. Лісабонський договір стосовно захисту найменувань місць походження та географічних позначень і їхньої міжнародної реєстрації 1958 року є договором Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ).

Переговори мають проводитися у взаємодії зі спеціальним комітетом, передбаченим положеннями ст. 207 (3) ДФЄС.

---

²⁹ Council Decision (EU) 2018/416 of 5 March 2018 authorising the opening of negotiations for a revised Lisbon Agreement on Appellations of Origin and Geographical Indications [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018D0416&from=EN>

Рішення Ради (СЗБП) 2018/340 від 6 березня 2018 року про створення переліку проектів, що мають бути реалізовані в рамках PESCO³⁰

Цим Рішенням закріплюється наступний перелік проектів, що мають бути реалізовані в рамках Постійного структурованого співробітництва (PESCO), зважаючи на Рішення Ради 2017/2315 від 11 грудня 2017 року про створення Постійного структурованого співробітництва та переліку держав-членів, що є його учасниками:

- 1) Європейське медичне командування;
- 2) Європейське безпечне програмно-забезпечувальне радіо;
- 3) Мережа логістичних центрів в Європі та підтримка операцій;
- 4) військова мобільність;
- 5) Центр компетенції навчальних місій Європейського союзу (EU TMCC);
- 6) Європейський центр сертифікації підготовки європейських армій;
- 7) оперативна функція у сфері енергетики (EOF);
- 8) комплекс воєнних дій, направлених на розгортання допомоги у разі катастрофи;
- 9) морські (напів-)автономні системи протимінної боротьби (MAS MCM);
- 10) морський та портовий контроль та захист (HARMSPRO);
- 11) оновлення засобів морського контролю;
- 12) платформа з обміну інформацією у сфері реагування на кіберзагрози та кіберінциденти;
- 13) групи швидкого реагування на кіберінциденти та взаємна допомога у сфері кібербезпеки;
- 14) система стратегічного командування та контролю (C2) для місій та операцій PSDC;

---

³⁰Council Decision (CFSP) 2018/340 of 6 March 2018 establishing the list of projects to be developed under PESCO [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018D0340&from=EN>

- 15) бронетанкова піхотна машина / десантна штурмова машина/легкий бронеавтомобіль;
- 16) непряма вогнева підтримка (EuroArtillery);
- 17) оперативний центр EUFOR кризового реагування (EUFOR CROC).

Список членів кожного проекту міститься у Додатку до цього Рішення.

Це Рішення набирає чинності в день його прийняття.

Регламент Комісії (Євросоюз) 2018/395 від 13 березня 2018 року, що встановлює детальні норми експлуатації некерованих аеростатів на виконання Регламенту (ЄС) № 216/2008 Європейського Парламенту та Ради³¹

Регламент встановлює деталізовані норми, що стосуються повітряних операцій, які здійснюються з некерованими аеростатами, коли ці літальні апарати відповідають умовам, закріпленим в статті 4 (1) (b) і (c) Регламенту Комісії № 216/2008. Цей Регламент не застосовується до повітряних операцій, що здійснюються за допомогою пришвартованих аеростатів.

Оператори таких апаратів використовують їх відповідно до вимог, визначених в окремому підрозділі Додатку II до цього Регламенту. Сертифікати і дозволи, видані операторам апаратів державами-членами у період до 8 квітня 2019 року відповідно до Регламенту (Євросоюз) 965/2012 або відповідно до положень національного законодавства на основі ст. 10 (2) і (3) та ст. 10 (5) (b) зазначеного вище Регламенту, є чинними до 8 жовтня 2019 р.

Цей Регламент набирає чинності на 15-й день з дати його опублікування в «Офіційному висновку Європейського Союзу» та застосовується з 8 квітня 2019 р.

---

³¹ Commission Regulation (EU) 2018/395 of 13 March 2018 laying down detailed rules for the operation of balloons pursuant to Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R0395&from=EN>

Рішення Комісії (Євросоюз) 2018/402 від 13 березня 2018 року про створення Європейської дорадчої групи для заснування Європейського агентства з питань праці³²

Цим Рішенням створюється Європейська дорадча група (далі – група) для заснування Європейського агентства з питань праці (ЄАП). Група сприяє роботі Комісії, надає рекомендації для швидкого заснування та майбутнього функціонування ЄАП. Завданнями групи є:

а) полегшення співпраці між компетентними органами держав-членів, наданні рекомендацій Комісії;

б) вивчення загальних питань, практичних проблем, що впливають із застосування законодавства ЄС щодо транскордонного переміщення робітників та координації соціальної безпеки;

в) виділення найкращої практики і прикладів співпраці у сфері транскордонного переміщення робітників і координації соціальної безпеки з метою розвитку належної практики ЄАП;

г) визначення засобів співпраці та внеску існуючих компетентних інституцій, тобто децентралізованих агентств ЄС, з перспективою заснування та ефективного функціонування ЄАП.

Група складається з представників кожної держави-члена, з шести представників соціальних партнерів на рівні ЄС, які рівномірно представлятимуть профспілки та спілки роботодавців; а також із представників від кожного агентства ЄС у сфері трудових і соціальних питань. Група ухвалює рекомендації, висловлює свою думку та надає звіти, які приймаються консенсусом. Група має бути занесена до реєстру груп експертів Комісії згідно зі встановленою процедурою.

Рішення набирає чинності з дати його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» та застосовується до заснування ЄАП.

---

³²Commission Decision (EU) 2018/402 of 13 March 2018 setting up the European Advisory Group for the European Labour Authority [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018D0402&from=EN>

Рекомендація Комісії (Євросоюз) 2018/464 від 19 березня 2018 року щодо моніторингу вмісту металів та йоду у морських водоростях, галофітах та продуктах на основі морських водоростей³³

Положеннями цього документу Комісія рекомендує державам-членам при співробітництві з підприємцями, які працюють у сфері харчової та кормової промисловості, упродовж 2018, 2019 та 2020 рр. слідкувати за вмістом арсену, кадмію, йоду, свинцю та ртуті в морських водоростях, галофітах та продуктах на основі морських водоростей. Рекомендується також збирати дані про наявність відповідних речовин у харчових добавках на основі морських водоростей, включаючи E 400, E 401, E 403, E 404, E 405, E 406, E 407 та E 407 та E 160a (iv).

Держави-члени мають надавати EFSA інформацію про види чи коди добавок, а також дані про види аналізованих продуктів (свіжий, сушений або оброблений). Мірою можливості, рекомендується також повідомляти EFSA про походження продуктів (дикі чи оброблені), дату та місце збирання їх відповідного врожаю, аналіз вмісту водоростей, а також про будь-яку інформацію на етикетці кінцевих продуктів. Дані моніторингу повинні регулярно повідомлятися EFSA.

Рішення Комісії (Євросоюз) 2018/517 від 21 березня 2018 року щодо запропонованої громадянами ініціативи під назвою «Британські друзі – залишайтеся із нами в ЄС»³⁴

Цим Рішенням Комісія відмовила громадянам, які підготували ініціативу під назвою «Британські друзі – залишайтеся із нами в ЄС» у її реєстрації, обґрунтовуючи своє рішення, зокрема тим, що проведений у 2016 р. референдум щодо брекзиту не був обов'язковим – адже йшлося виключно про громадське опитування для британського парламенту з метою дізнатися думку населення

³³ Commission Recommendation (EU) 2018/464 of 19 March 2018 on the monitoring of metals and iodine in seaweed, halophytes and products based on seaweed [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0464&from=EN>

³⁴ Commission Decision (EU) 2018/517 of 21 March 2018 on the proposed citizens' initiative entitled 'British friends — stay with us in EU' [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018D0517>

щодо виходу країни зі складу ЄС. Ініціатива виходить за межі компетенції Комісії, в рамках якої Комісія може запропонувати прийняття юридичного акту.

Рішення адресоване членам комітету громадян, які підготували зазначену ініціативу.

Регламент № 107 Економічної комісії ООН для Європи (ЄЕК ООН) – Уніфіковані норми стосовно схвалення транспортних засобів категорій M₂ або M₃ з огляду на їх загальну конструкцію [2018/237]³⁵

Положення цього Регламенту застосовуються до всіх транспортних засобів категорії M₂ або M₃ та не застосовуються до таких виді/типів транспортних засобів:

- що ізолюють людей (наприклад, заарештованих);
- що призначені для поранених чи хворих (карети швидкої допомоги);
- позашляхові транспортні засоби;
- транспортні засоби для школярів.

Усі транспортні засоби повинні відповідати положенням, викладеним у Додатку 3 до цього Регламенту. Кожна система автомобіля, кузова або система пожежогасіння, затверджена на підставі правил, що встановлені цим Регламентом, повинна бути сконструйована таким чином, щоб відповідати затвердженому типу і вимогам, зазначеним у цьому документі.

Будь-який компетентний орган, що надав схвалення, може в будь-який час перевірити методи контролю відповідності, що застосовуються для кожного виробничого цеху. Такі перевірки, як правило, мають проводитися кожні два роки.

Схвалення, надане для одного типу транспортного засобу, кузова або системи пожежогасіння відповідно до положень цього

---

³⁵ Regulation No 107 of the Economic Commission for Europe of the United Nations (UNECE) — Uniform provisions concerning the approval of category M₂ or M₃ vehicles with regard to their general construction [2018/237] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2018.052.01.0001.01.ENG&toc=OJ:L:2018:052:TOC

Регламенту, може бути відкликане, якщо не виконуються зазначені у ньому вимоги.

Договірні сторони Угоди 1958 року, що застосовують цей Регламент, передають Секретаріату ООН назви і адреси технічних служб, відповідальних за відповідні випробування і перевірки, а також органів, що надають схвалення і до яких повинні надсилатися сертифікати про схвалення чи продовження дії чинних документів, про відмову або відкликання сертифікатів про схвалення, виданих в інших країнах.

III. ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЗА СКАРГАМИ ПРОТИ УКРАЇНИ

Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «ЖЕРДЕВ проти УКРАЇНИ» від 25 січня 2018 року (заява № 34015/07) (переглянуте)³⁶

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 5 (1) і (3) «Право на свободу та особисту недоторканність»;

ст. 3 «Заборона катування».

Обставини справи

Заявником у справі є громадянин України А. Л. Жердев (далі – заявник).

У своєму Рішенні, ухваленому 27 квітня 2017 р. у справі заявника, Суд визнав порушення положень ст. 3 Конвенції внаслідок принизливого поводження із заявником після його арешту та через неспроможність відповідних національних органів ефективно розслідувати ці обставини. Суд також визнав порушення положень ст. 5 (1) і (3) Конвенції через відсутність достатніх правових підстав для двох періодів попереднього ув'язнення заявника та за його надмірної тривалості. Крім того, Суд зобов'язав Україну виплатити заявнику 8 тис. євро компенсації моральної шкоди та 2 тис. 150 євро відшкодування судових витрат, відхиливши решту його вимог.

11 липня 2017 р. представник заявника повідомив Суду про те, що 15 червня 2016 р. заявник загинув, вимагаючи відповідно перегляду рішення від 27 квітня 2017 р. у значенні правила 80 Регламенту Суду, оскільки заявник загинув до ухвалення зазначеного рішення.

10 жовтня 2017 р. Суд розглянув прохання про перегляд і вирішив надати Уряду України можливість подати свої зауваження

---

³⁶ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF ZHERDEV v. UKRAINE of 25 January 2018 (Application no. 34015/07) (Revised) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-180311>

до 23 листопада 2017 р. Зауваження уряду були отримані 20 листопада 2017 р.

Оскільки гр. Л. Жердєв та гр. І. Жердєва, батьки заявника, були його єдиними спадкоємцями, відтак мали право отримати суми, присуджені заявнику. Уряд зазначив, що батьки заявника вчасно не повідомили про це Суду або представнику заявника. Проте, зважаючи на прецедентне право ЄСПЛ щодо перегляду судових рішень, вони залишили це питання на розсуд Суду, який вирішив, що обставини справи і рішення від 27 квітня 2017 р. мають бути переглянуті відповідно до правила 80 Регламенту Суду.

Таким чином, Суд вирішив надати спадкоємцям заявника суми, присуджені зазначеним рішенням заявнику, а саме, 8 тис. євро відшкодування моральної шкоди та 2 тис. 150 євро відшкодування судових витрат.

Рішення Суду

Суд одностайно вирішив переглянути своє рішення від 27 квітня 2017 р. та зобов'язав Україну сплатити спільно гр. Л. Жердєву та гр. І. Жердєвій 8 тис. євро та 2 тис. 150 євро відповідно протягом трьох місяців із дати набуття цим рішенням статусу остаточного.

Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «БОЄЦЬ проти України» від 30 січня 2018 року (заява №20963/08)³⁷

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та протоколів до неї, зокрема:

ст. 6 (1) і (3)(с) «Право на справедливий суд»;

ст. 13 «Право на ефективний засіб юридичного захисту»;

ст. 2 «Свобода пересування» Протоколу 4.

---

³⁷ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF BOYETS v. UKRAINE of 30 January 2018 (Application no. 20963/08) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-180492>

Обставини справи

Заявницею у справі є гр. Т. А. Боець (далі – заявниця), 1955 р. н., яка проживає у м. Харків. На час обставин справи заявниця працювала паспортисткою в одному з державних житлово-комунальних підприємств (КПЖРЕП) м. Харків.

6 лютого 2004 р. гр. М. поїхала до паспортного відділення, щоб подати заяву на отримання паспорта для свого сина. За її словами, під час очікування у черзі вона чула припущення інших очікуючих про те, що заявниця може пришвидшити оформлення документів за хабар у розмірі 100 доларів США. У зазначений день гр. М. не змогла потрапити на заплановану зустріч, проте зустріла заявницю в коридорі. Під час розмови заявниця повідомила про особливі обставини, які можуть затягнути процедуру оформлення документів сина гр. М, з чого остання зробила висновок про вимагання хабара. Згідно з інформацією, наданою заявницею, у той день їй зустріла пізня відвідувачка, якій заявниця порадила повернутися в робочий час.

7 лютого 2004 р. гр. М. подала до Київського районного відділу міліції м. Харкова письмову заяву за фактом вимагання хабара у розмірі 100 доларів США. Вона підтвердила, що усвідомлює кримінальну відповідальність за свідомо неправдиве повідомлення про злочин.

Гр. М. надала міліції банкноти в розмірі 10, 20 і 100 доларів США. У присутності свідків банкноти було марковано спеціальною сумішшю (цей акт зафіксовано у відповідних матеріалах). Близько 13:00 год. того ж дня гр. М. передала заявниці банкноти у сумі 100 доларів США. Оскільки це був кінець робочого дня, слідчий призупинив заявницю на виході із приміщення і у присутності двох свідків виявив банкноту в її гаманці. Співробітник міліції перевіряв руки заявниці спеціальним пристроєм і знайшов сліди люмінесцентної рідини. Зразки слідів були зняті бавовняними серветками, упаковані та запечатані як докази. Нарешті, в пакеті заявниці було виявлено кілька паспортів та інших документів із різними банкнотами, про що було складено відповідний протокол.

Заявниця надала письмове пояснення, в якому зазначалося, що вона дійсно взяла 100 доларів США від гр. М., справу якої вона мала намір передати посадовим особам у місцевому органі

реєстрації паспортів з метою прискорення видачі паспорта. Крім того, вона також заявила, що не мала жодних скарг на дії міліції і шкодує про свої дії.

10 лютого 2004 р., під час допиту, заявниця змінила свою версію події, стверджуючи що гр. М підкинула їй банкноти і втекла. Заявниця вирішила зберегти банкноти у себе до наступного робочого дня. Крім того, заявниця пояснила, що свою первинну заяву вона зробила, перебуваючи в шоковому стані під диктовку співробітника міліції.

11 лютого 2004 р. проти заявниці було порушено кримінальну справу за підозрою у підбурюванні до дачі хабара.

16 лютого 2004 р. заявниця висловила бажання, щоб її інтереси представляв адвокат гр. Ж. Того самого дня під час допиту в присутності адвоката заявниця знову змінила свідчення, визнавши, що 7 лютого 2004 р. вона натякнула гр. М. про можливість прискорити процедуру шляхом передачі певної суми вищим посадовим особам. Проте вона вирішила залишити 100 доларів США собі з огляду на власні фінансові труднощі. При цьому заявниця неодноразово наполягала на перехресному допиті у присутності гр. М.

28 лютого 2004 р. до обвинувачень було додано шахрайство, а статус заявниці змінився з «підозрюваної» на «обвинувачену». Того ж дня заявниця змінила адвоката і повернулася до версії подій, викладеної нею 10 лютого 2004 р.

29 лютого 2004 р. Прокуратура Київського району м. Харкова (далі – прокуратура) затвердила обвинувальний вирок проти заявниці та список осіб, яких необхідно викликати до суду: заявниця, потерпіла гр. М. та два свідки – гр. Г. і гр. Т.

10 листопада 2004 р. Київський районний суд м. Харкова (далі – районний суд) скасував звинувачення у підбурюванні до хабара та шахрайстві, а також припинив розслідування на тій підставі, що відповідне діяння не становить суспільної небезпеки. Заявниця оскаржила це рішення, вимагаючи припинення кримінального провадження через відсутність у її діях складу злочину.

14 квітня 2005 р. Апеляційний суд Харківської області (далі – апеляційний суд) скасував рішення від 10 листопада 2004 р.,

оскільки провадження було припинено без згоди заявниці. Справу було повернуто суду першої інстанції для нового розгляду.

18 липня 2005 р. після кількарразового перенесення судових засідань через відсутність гр. М. та свідків суд направив ухвалу до міліції з вимогою забезпечити їхню присутність на засіданнях.

Співробітники міліції виявили, що у 2004 р. гр. М. продала свій будинок і переїхала до РФ, гр. Г. переїхав в інше місто України, але відвідав одне зі слухань; інший свідок, гр. Т. не відвідав жодного слухання. У результаті перевірки було встановлено, що син гр. М не змінював місця військового обліку. Заявниця надала вищевказану інформацію суду першої інстанції.

8 лютого 2006 р. було вирішено продовжити розгляд справи за відсутності гр. М., але забезпечити обов'язкову присутність гр. Т.

16 лютого 2006 р. районний суд визнав заявницю винною у шахрайстві та підбурюванні до дачі хабара та призначив їй покарання у вигляді штрафу у розмірі 5 тис. грн.

3 березня 2006 р. заявниця подала апеляцію, а 25 квітня 2006 р. вона надала подальші «письмові пояснення для оскарження рішення». Апеляційний суд не виявив жодних процедурних недоліків.

Заявниця подала апеляцію з питань права, яку 18 жовтня 2007 р. відхилив Верховний Суд.

27 березня 2009 р. районна прокуратура порушила кримінальну справу проти заявниці за фактом невиконання рішення від 16 лютого 2006 р.

10 листопада 2009 р. щодо заявниці було застосовано запобіжний захід у вигляді особистого зобов'язання. За відсутності будь-яких формальних звинувачень проти заявниці, запобіжний захід припинив дію через десять днів – 20 листопада 2009 р., про заявницю не повідомили. Суду невідомо, чи було ухвалено офіційне рішення про скасування відповідного заходу.

7 грудня 2009 р. кримінальне провадження було припинено через відсутність складу злочину в діях заявниці. Однак, 11 грудня 2009 р. це рішення було скасовано, а справу було повернуто для додаткового розслідування. У матеріалах справи не містяться

документів про запобіжний захід щодо заявниці, якщо такий був застосований.

12, 15 та 18 червня 2012 р заявниця, яка вважала, що вона все ще перебуває під особистим зобов'язанням, звернулася до слідчого з проханням дозволити їй поїздку за межі Харківської області. Запит не було задоволено, оскільки вона не надала адреси чи іншої інформації про заплановану поїздку.

5 липня 2012 р. кримінальне провадження проти заявниці було припинено знову. Однак через два дні розслідування було відновлено.

12 жовтня 2012 р. слідчий припинив кримінальну справу проти заявниці через відсутність складу злочину в її діях. Було зроблено висновок, що вона не ухилилася від сплати штрафу, а просто не могла його сплатити з огляду на її низький дохід. Тією ж постановою запобіжний захід було скасовано без додаткових деталей.

20 листопада 2012 р набрав чинності новий Кримінально-процесуальний кодекс, який передбачав внесення запису про початок кримінального провадження до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

22 березня 2013 р. повторний початок кримінального провадження за фактом невиконання заявницею рішення суду від 16 лютого 2006 р. було зареєстровано в Єдиному реєстрі досудових слідчих дій.

5 червня 2013 р. провадження було припинено через відсутність складу злочину в діях заявниці. У матеріалах справи не міститься відомостей про подальші події.

26 лютого 2013 р. заявниця подала позов із вимогою компенсації моральної шкоди, заподіяної внаслідок її кримінального переслідування з 27 березня 2009 р. по 12 жовтня 2012 р. Вона додала копії двох рішень, за якими слідчий розпочав і припинив кримінальне провадження проти неї. Прокурор подав заперечення і, крім іншого, зазначив, що кримінальне провадження проти заявниці було відновлено 8 квітня 2013 р. і залишилося на розгляді.

17 травня 2013 р. районний суд відхилив позов заявниці як необґрунтований. Відносно її зобов'язання не залишати місто, суд дійшов висновку, що він застосовувався лише з 10 по 20 листопада 2009 р. Заявниця подала апеляцію.

18 червня 2013 р. апеляційний суд підтримав рішення районного суду.

Заявниця подала апеляцію з питань права, в якій, зокрема, зазначила, що особисте зобов'язання продовжувало діяти в період з 10 листопада 2009 р. по 12 жовтня 2012 р. і додала документальні підтвердження цього.

22 липня 2013 р. Вищим спеціалізованим судом з розгляду цивільних та кримінальних справ було відхилено клопотання заявниці про надання дозволу на апеляцію з питань права.

17 квітня 2006 р. заявниця звернулася з проханням про порушення кримінальної справи проти працівників міліції, задіяних у операції 7 лютого 2004 р., посилаючись на факт реєстрації заяви гр. М. після закінчення операції, що підриває її законність.

Заявниця звернулася до Європейського суду з прав людини зі скаргою на порушення її прав згідно з положеннями ст. 2 Протоколу 4 до Конвенції та ст. 13 Конвенції з огляду на неправомірне обмеження свободи пересування на час слідства та відсутність у зв'язку з цим засобів ефективного правового захисту; ст. 6 (1) і (3) (с) Конвенції у зв'язку з відмовою у перехресному допиті за участю гр. М. на початковій стадії розгляду.

Рішення Суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1) і (3) (с) Конвенції щодо відмови заявниці в можливості перехресного допиту на початковій стадії розгляду, відхиливши решту скарг заявниці, та зобов'язав Україну виплатити заявниці впродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу остаточного 2 тис. 500 євро компенсації моральної шкоди, а також 850 євро компенсації судових витрат.

Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «КОРНИЙЧУК проти України» від 30 січня 2018 року (заява № 10042/11)³⁸

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 5 (1) і (3) «Право на свободу та особисту недоторканність».

Обставини справи

Заявником у справі є громадянин України Є. В. Корнійчук (далі – заявник), 1966 р. н., який проживає в Києві. До подій, яких стосується справа, заявник активно займався політичною діяльністю в Україні. Зокрема, з 25 травня 2006 р. до 15 червня 2007 р. та з 23 листопада 2007 р. до 23 травня 2008 р. заявник був депутатом парламенту, а з 26 грудня 2007 р. до 24 березня 2010 р. обіймав посаду першого заступника міністра юстиції України. Крім того, із листопада 2005 р. до червня 2006 р., а також із червня до березня 2008 р. заявник був одним із акціонерів юридичної фірми *Magisters&PartnersLtd* (згодом перейменованої на *MagistersLtd*).

У грудні 2008 р. державна акціонерна компанія «Нафтогаз України» (далі – Нафтогаз), яка брала участь у кількох спорах в Арбітражному інституті Торгової палати Стокгольму, вирішила продовжити термін дії договору про надання юридичних послуг, який вона уклала з компанією *MagistersLtd* у 2002 р. і термін дії якого незабаром закінчувався.

23 лютого 2009 р. заявник, обіймаючи посаду першого заступника міністра юстиції, на вимогу останнього надіслав листа Нафтогазу, інформуючи його про існування виняткових умов, передбачених національним законодавством, щодо придбання юридичних послуг у юридичної фірми *MagistersLtd*. У листі зазначалося, зокрема, що *MagistersLtd* протягом тривалого часу надавала Нафтогазу юридичні послуги, у тому числі під час розгляду спорів у Торговій палаті Стокгольму. Відповідно, на його думку, зміна постачальника юридичних послуг була дорогою та

---

³⁸ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF KORNIYCHUK v. UKRAINE of 30 January 2018 (Application no. 10042/11) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-180498>

необґрунтованою. Лист заявника, який згодом був поданий до міністерства економіки України, став однією з підстав для укладання Нафтагазом угоди з *MagistersLtd* про додаткові юридичні послуги без проведення відповідного тендеру.

24 червня 2009 р. Генеральна прокуратура (далі – ГП) відкрила кримінальну справу відповідно до положень ст. 366 (2) Кримінального кодексу України (далі – КК) з огляду на факт фальсифікації листа від 23 лютого 2009 р. невстановленими посадовими особами міністерства юстиції. 14 вересня 2009 р., після відповідної скарги заявника, Печерський суд м. Києва скасував зазначене рішення. 21 жовтня 2009 р. та 15 липня 2010 р. Апеляційний суд м. Києва (далі – Апеляційний суд) та Верховний Суд України, відповідно, підтвердили рішення суду першої інстанції.

1 липня 2009 р. ГП відкрила нову кримінальну справу щодо тих самих фактів, цього разу відповідно до положень ст. 364 (2) КК у зв'язку з підозрою у зловживанні посадовим становищем з тяжкими наслідками невстановлених посадових осіб міністерства юстиції. 28 грудня 2009 р. Печерський суд м. Києва скасував це рішення, яке було підтримане Апеляційним судом 10 лютого 2010 р.

5 серпня 2010 р. ГП надіслала заявнику факсом «запрошення» з'явитися у відділення наступного дня для допиту «про можливе зловживання службовим становищем та підробку посадовими особами Міністерства юстиції». 6 серпня 2010 р. ГП повторно надіслала «запрошення» заявникові. Цього разу його допит очікувався 9 серпня 2010 р. Проте у ГП заявник так і не з'явився.

20 грудня 2010 р. ГП доручила Київській міській поліції встановити місце перебування заявника та видати його для допиту 22 грудня 2010 р. Крім того, 20 грудня 2010 р. ГП звернулася із запитом до Державної прикордонної служби щодо поїздок заявника за кордон у 2009 та 2010 рр. За інформацією, отриманою 21 грудня 2010 р., упродовж зазначеного періоду заявник виїздив з України понад тридцять разів.

21 грудня 2010 р. співробітник поліції у м. Києві повідомив ГП про те, що інформація про адресу заявника була застарілою (він продав квартиру в 2003 році і не мешкав там з того часу).

22 грудня 2010 р. ГП подала запит до Київського міського та обласного адресного бюро стосовно заявника та 23 грудня 2010 р. отримала відповідь, що він мешкав у м. Яготин Київської обл.

22 грудня 2010 р. ГП відкрила кримінальне провадження проти заявника відповідно до положень ст. 365 (3) КК (перевищення повноважень посадовими особами, яке викликає серйозні наслідки). Прокурор встановив, що заявник «обійшов» реєстр міністерства юстиції, прийнявши запит від Нафтогазу та надіславши свого листа у відповідь, щоб не проводити процедуру торгів, що суперечило чинним законодавчим нормам; а також те, що він не мав права робити такий висновок у офіційному документі Міністерства юстиції. Наступне продовження Нафтогазом його договору з *MagistersLtd* спричинило значні збитки для державного бюджету.

Пізніше слідчий зателефонував заявникові для того, щоб викликати його на допит. У той час останній перебував у лікарні зі своєю дружиною, яка народила свою третю дитину. 22 грудня 2010 р. заявник з'явився на вимогу слідчого, а після допиту був заарештований відповідно до положень ст. 106 та ст. 115 Кримінально-процесуального кодексу (далі – КПК). Відповідно до офіційного звіту, заявник був заарештований на підставі того, що «очевидці, в тому числі потерпілі, прямо визначили його як особу, яка скоїла злочин». Його арешт був обґрунтований необхідністю запобігти його ухиленню від правосуддя або перешкоджання встановленню істини та з метою забезпечення виконання судового рішення.

23 грудня 2010 р. заявникові було офіційно висунуто обвинувачення за ст. 365 (3) КК.

24 грудня 2010 р. заявник оскаржив свій арешт. Він стверджував, що слідчий не надав жодних фактичних обставин для обґрунтування його арешту відповідно до ст. 106 та ст. 115 КПК. Заявник стверджував, що він з'явився перед слідчим після першого виклику останнього, незважаючи на те, що того дня його дружина була в пологовому будинку. Це, на його думку, означало, що він не мав наміру уникати або перешкоджати розслідуванню.

Крім того, 24 грудня 2010 р. слідчий звернувся до суду із заявою про досудове ув'язнення заявника. Крім того, у матеріалах

справи міститься достатньо доказів того, що заявник уникав появи в органах розслідування, що він регулярно виїжджав за кордон, а також того, що він не мешкає за його зареєстрованою адресою. Таким чином, якщо б він був на свободі, він ухилявся б або перешкоджав розслідуванню та здійсненню процесуальних рішень.

Того ж дня Печерський суд виявив, що в справі не містилось достатньої інформації про заявника для прийняття рішення щодо заяви слідчого. Зокрема, матеріали справи не містили достатньої інформації про здоров'я, сімейне та фінансове становище заявника або його професію. Таким чином, суд продовжив досудове ув'язнення заявника до десяти днів як тимчасовий запобіжний захід. Рішення не було оскаржене.

30 грудня 2010 р. Печерський суд задовольнив заяву слідчого як обґрунтовану та призначив досудове ув'язнення заявника. Суд також постановив, що такий висновок не потребував розгляду альтернативних запобіжних заходів. Він відхилив скаргу заявника на його арешт як необґрунтовану.

2 січня 2011 р. заявник подав апеляцію. Він повторював свої попередні докази стосовно передбачуваної незаконності його арешту. Крім того, заявник стверджував, що суд не врахував той факт, що він був єдиним годувальником для своїх трьох дітей та його дружини, а також те, що їх новонароджена дитина все ще перебувала в лікарні.

4 січня 2011 р. Голова Асоціації правників України звернувся до Апеляційного суду із заявою про надання особистої гарантії для звільнення заявника. Як альтернатива, він зазначив, що був готовий сплатити заставу для заявнику.

13 січня 2011 р. Апеляційний суд відхилив апеляцію заявника та підтримав висновки та докази рішення Печерського суду від 30 грудня 2010 р. У рішенні щодо заяви, поданої Головою Асоціації адвокатів, не було посилення.

31 січня 2011 р. заявникові було додатково пред'явлено звинувачення у підробці офіційного документа відповідно до статті 366 §2КК. Того ж дня досудове слідство було оголошено завершеним, а заявнику був наданий доступ до матеріалів справи.

10 лютого 2011 р. Печерський суд продовжив досудове ув'язнення заявника до трьох місяців, визнаючи, що не існувало підстав змінювати запобіжний захід на більш поблажливий.

15 лютого 2011 р. слідчий звільнив заявника під зобов'язання не переховуватися. Зміна запобіжного заходу була пояснена тим, що заявник вже не міг впливати на свідків або перешкоджати розслідуванню. Слідчий також зробив загальне посилення на вік, стан здоров'я, сімейне та фінансове становище заявника, а також той факт, що у нього є діти, яким була необхідна допомога, постійна робота та позитивні характеристики.

Суд вважає, що позбавлення заявника його свободи без судового ордеру з 22 по 24 грудня 2010 р. суперечило національному законодавству та, таким чином, не відповідало вимогам статті 5§1 Конвенції. Суд зазначає, що заявник знаходився під вартою протягом п'ятдесяти чотирьох днів. Під час видачі наказу про призначення цього запобіжного заходу суди України переважно поклалися на наступні міркування: серйозність звинувачень, висунутих проти нього, і ризик його втечі або втручання в розслідування, зокрема, шляхом фальсифікації доказів або впливу на свідків.

Необхідно зазначити, що кримінальне провадження проти заявника стосується певного факту, який ніколи не заперечувався. Таким чином заявник ніколи не заперечував підписання оскарженого листа Нафтогазу від 23 лютого 2009 р. як першого заступника Міністра юстиції.

Оскільки ризик втечі заявника був викликаний в обґрунтуванні його утримання під вартою, Суд зазначає, що місцеві органи влади посилалися на наступні міркування: по-перше, відсутність заявника за його юридичною адресою; по-друге, його нездатність виконати два «запрошення» на допит в серпні 2010 року; і, по-третє, його часті поїздки закордон протягом двох років до відкриття кримінального провадження проти нього.

Заявник стверджував, що його кримінальне переслідування і утримання під вартою було політично мотивованими і було пов'язане з тим, що він працював в попередньому уряді, який на час подання його заяви до Суду, знаходився в опозиції до нової правлячої партії ,

В обґрунтуванні свого твердження заявник послався на те, що неурядова організація *Freedom House* виключила Україну з переліку країн, які вважалися вільними на підставі переслідування лідерів опозиції.

Заявник стверджував, що передбачувані порушення його прав під час його арешту і утримання під вартою вказували на те, що він зіткнувся з ризиком залякування і тиску в центрі утримання під вартою для того, щоб усунути його з політичного життя в Україні.

Уряд стверджував, що твердження заявника не мали жодного обґрунтування. Заявник не зробив ніяких зауважень щодо цього. З урахуванням відсутності будь-яких доказів заявника на підтримку його скарги Суд не може не відхилити її як явно необґрунтовану відповідно до статті 35 §§ 3 (а) і 4 Конвенції. Заявник вимагав 50 000 євро відшкодування моральної шкоди. Уряд заперечив вищезазначену вимогу як надмірну.

Суд, провівши оцінювання на засадах справедливості, присуджує заявникові 6 500 євро відшкодування моральної шкоди. Заявник не подав жодних вимог відшкодування витрат і витрат. Відповідно, Суд не присуджує відшкодування відповідно до цього аспекту.

Рішення Суду

Суд одноголосно:

– визнав скарги заявника щодо порушення положень ст. 5 (1) і (3) Конвенції прийнятними;

– визнав скаргу заявника відповідно до положень ст. 18 Конвенції разом зі статтею 5 непринятною;

– постановив, що мало місце порушення положень ст. 5 (1) Конвенції у зв'язку з позбавленням заявника свободи без ордеру на арешт з 22 по 24 грудня 2010 р. та у зв'язку з тимчасовим триманням заявника під вартою з 24 по 30 грудня 2010 р.; постановив, що мало місце порушення положень ст. 5 (3) Конвенції;

– зобов'язав Україну сплатити заявникові впродовж трьох місяців з дня набуття рішенням статусу остаточного 6500 євро

відшкодування моральної шкоди, відхиливши решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.

Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «МАКАРЕНКО проти України» від 30 січня 2018 року (заява № 622/11)³⁹

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 5 (1) і (3) «Право на свободу та особисту недоторканність»;

ст. 6 (1) «Право на справедливий суд»;

ст. 18 «Межі застосування обмежень прав».

Обставини справи

Заявником у справі є громадянин України А. В. Макаренко, 1964 р. н., який проживає у Києві.

У 2008–2009 рр. відбувся спір між Україною та РФ щодо умов постачання газу, включаючи ціну, яку сплачує Україна, та вартість транзиту. В результаті цього спору на початку січня 2009 р. РФ припинила газопостачання, що вплинуло не лише на Україну, а й на європейські держави, залежні від поставок із РФ.

18 січня 2009 . прем'єр-міністри України та РФ домовилися про врегулювання спору. 19 січня 2009 р. голови правління компаній РФ та України (ПАТ «Газпром» та НАК «Нафтогаз України» відповідно) формалізували умови угоди, підписавши контракт на поставку газу на 2009–2019 рр.

20 січня 2009 р. перший заступник голови правління НАК «Нафтогаз України» гр. Д. та заступник голови правління «Газпрому» підписали ще один контракт щодо умов транзиту природного газу територією України. Згідно з положеннями Додатку № 1 до нього, вимогу щодо сплати 11 млрд кубометрів природного газу, імпортованого транзитом до України компанією «РосУкрЕнерго АГ», було покладено на «Нафтогаз України».

---

³⁹ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF MAKARENKO v. UKRAINE of 30 January 2018 (Application no. 622/11) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-180496>

26 лютого 2009 р. гр. Д. направив заявнику листа, у якому вимагав митного оформлення 11 млрд кубометрів природного газу, зазначеного у контракті від 20 січня 2009 р., і скасування дев'ятнадцяти митних декларацій, у яких зазначалося, що газ був імпортований для цілей транзиту. Крім цього, тодішній перший віце-прем'єр-міністр України О. Турчинов надав письмові інструкції заявнику з метою забезпечити оперативне митне оформлення газу. Заявник поставив свій підпис на необхідних подальших розпорядженнях.

22 березня 2010 р., після обрання В. Януковича Президентом України, заявник подав у відставку. У невизначену дату «РосУкрЕнерго АГ» подала позов до Арбітражного інституту Торгової палати Стокгольма, стверджуючи, що НАК «Нафтогаз України» незаконно експропріював 11 млрд кубометрів газу. 8 червня 2010 р. було винесено рішення на користь компанії «РосУкрЕнерго АГ».

10 червня 2010 р. Служба безпеки України (далі – СБУ) порушила кримінальну справу проти гр. Д. за підозрою у розкраданні державного майна в особливо великих розмірах у зв'язку з газовими операціями у січні 2009 р.

22 червня 2010 р. поліція провела допит гр. Ш., який у січні 2009 р. обіймав посаду заступника начальника відділу митного оформлення Регіональної митної служби, як свідка у зазначеній справі. Він підтвердив наявність листа гр. Д. до заявника від 26 лютого 2009 р.

23 червня 2010 р. заявник у супроводі адвоката з'явився для допиту як свідок у справі. Після закінчення допиту о 13:43 год. слідчий повідомив йому про можливість порушення проти нього кримінальної справи. Заявник залишився в приміщенні СБУ без будь-яких негайних процесуальних заходів – за його словами, його просто не випускали. За інформацією, наданою Урядом, заявник сам вирішив почекати прийняття рішення щодо відкриття проти нього кримінальної справи. Пізніше цього самого дня заявнику було оголошено підозру у нехтуванні службовими обов'язками, що призвело до тяжких наслідків.

23 червня 2010 р. о 18:45 год. заявник підписав повідомлення про підозру, а о 19:02 год. слідчий склав звіт про його арешт. Крім

іншого, у звіті зазначалося, що права заявника як підозрюваного були йому роз'яснені о 18:30 год. Зі свого боку заявник зазначив у повідомленні, що арешт фактично розпочався о 14:43 год.: за його словами, останній заявив про свою готовність співпрацювати зі слідством, а також наголосив на відсутності підстав для його тримання під вартою та готовності виплатити заставу.

24 червня 2010 р. Печерський районний суд м. Києва (далі – Печерський суд) призначив заявнику запобіжний захід у вигляді тримання під вартою строком на два місяці.

Заявник оскаржив це рішення, стверджуючи, зокрема, що його арешт був незаконним; більше того, висновки суду щодо ймовірності його втручання у слідчу діяльність були безпідставними. Між датою початку судового процесу проти гр. Д. та арештом заявника останній двічі перебував за кордоном і повернувся до України за власним бажанням; крім цього, заявник належним чином з'явився на допит. Нарешті, він послався на поручительство, запропоноване йому окремими народними депутатами України.

2 липня 2010 р. Київський міський апеляційний суд (далі – Апеляційний суд) відхилив апеляцію заявника щодо запобіжного заходу, наголосивши на завданні ним збитку в особливо великих розмірах.

28 липня 2010 р. Верховний Суд України відхилив клопотання заявника про надання дозволу на оскарження в касаційному порядку.

30 липня 2010 р. заявник оскаржив законність свого арешту 23 червня 2010 р. у Шевченківському районному суді м. Києва (далі – Шевченківський суд), наголошуючи на тому, що його утримували в СБУ впродовж трьох годин без жодних правових підстав.

20 серпня 2010 р. Печерський суд продовжив строк тримання заявника під вартою до 10 жовтня 2010 р., наголосивши на необхідності виконати низку слідчих заходів та на відсутності підстав, що обґрунтовують скасування або зміну запобіжного заходу. 27 серпня 2010 р. Апеляційний суд відхилив скаргу щодо цього рішення. 25 жовтня 2010 р. Верховний Суд України відхилив клопотання заявника про надання дозволу на оскарження в касаційному порядку.

30 вересня 2010 р. СБУ перекваліфікувала дії заявника як умисне зловживання службовим становищем. 6 жовтня 2010 р. Печерський суд продовжив тримання заявника під вартою до 23 жовтня 2010 р. 12 жовтня 2010 р. Апеляційний суд підтримав рішення суду першої інстанції. 13 жовтня 2010 р. заявникові було повідомлено про завершення досудового слідства та надано доступ до матеріалів справи.

22 жовтня та 9 грудня 2010 р., а також 5 січня, 7 лютого та 9 березня 2011 р. Апеляційний суд продовжував термін тримання заявника під вартою на один місяць, зважаючи на недостатність часу для вивчення матеріалів справи, що складалася з 48 томів.

1 квітня 2011 р. заявник звернувся з проханням про звільнення під заставу, зазначивши, що за час перебування під вартою стан його здоров'я серйозно погіршився унаслідок загострення кількох серцевих захворювань, а в місці позбавлення волі не було штатного кардіолога.

13 квітня 2011 р. адвокат заявника звернувся до Генеральної прокуратури України зі скаргою на те, що строк тримання заявника під вартою закінчився 10 квітня 2011 р., а тому заявника необхідно негайно звільнити з-під варти. У матеріалах справи відсутня інформація щодо розгляду цієї скарги.

14 квітня 2011 р. Печерський суд провів підготовче слухання у справі заявника. Заявник повторно подав прохання про звільнення, проте рішення суду не містило жодної інформації щодо цього прохання.

26 квітня 2011 р. Печерський суд передавав справу для подальшого розслідування до Генеральної прокуратури України у зв'язку з порушенням 11 квітня 2011 р. кримінальної справи проти колишнього прем'єр-міністра України Ю. Тимошенко за підозрою у зловживанні повноваженнями під час підписання газового контракту 2009 р.

5 липня 2011 р. Апеляційний суд звільнив заявника з-під варти під особисте зобов'язання. 20 липня 2012 р. Печерський суд визнав заявника винним і призначив йому покарання у вигляді позбавлення волі терміном на чотири роки.

Сторони у справі не інформували Суд про подальші події у кримінальному провадженні проти заявника. За інформацією, що

знаходиться у публічному доступі, 3 березня 2014 р. Печерський суд звільнив заявника від кримінальної відповідальності та анулював його судимість.

Заявник завернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою на порушення його прав згідно з положеннями ст. 5 (1) і (3) Конвенції (з огляду на те, що його арешт і тримання під вартою були незаконними); ст. 6 (1) (у зв'язку з упередженістю суду першої інстанції під час вивчення матеріалів його справи), а також ст. 18 Конвенції (з огляду на політичні мотиви, які вплинули на судовий процес у його справі).

Рішення Суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 5 (1) і (3) Конвенції, відхиливши решту вимог заявника, та зобов'язав Україну виплатити заявнику впродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу остаточного 10 тис. євро компенсації моральної шкоди, а також 2 тис. євро відшкодування судових витрат.

Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «ЦЕЗАР ТА ІНШІ проти України» від 13 лютого 2018 р. (заяви № 73590/14, № 73593/14, № 73820/14, № 4635/15, № 5200/15, № 5206/15 та № 7289/15)⁴⁰

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та протоколів до неї, зокрема:

ст. 6 «Право на справедливий суд»;
ст. 14 «Заборона дискримінації»;
ст. 1 «Захист власності» Протоколу 1.

Обставини справи

Заявниками у справі є семеро громадян України, які проживають у м. Донецька, а саме:

---

⁴⁰ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF TSEZAR AND OTHERS v. UKRAINE of 13 February 2018 (Applications nos. 73590/14, 73593/14, 73820/14, 4635/15, 5200/15, 5206/15 and 7289/15) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-180845>

- Л. М. Цезар, 1954 р. н. (далі – перша заявниця),
- М. В. Цезар, 1952 р. н. (далі – другий заявник),
- С. П. Карлюк, 1964 р. н. (далі – третя заявниця),
- К. А. Ваніна, 1926 р. н. (далі – четверта заявниця),
- Т. К. Черновол, 1952 р. н. (далі – п'ята заявниця),
- Т. А. Висла, 1960 р. н. (далі – шоста заявниця),
- А. Л. Вислий, 1956 р. н. (далі – сьомий заявник).

Згідно з обставинами справи, з початку квітня 2014 р. озброєні групи почали захоплювати офіційні будівлі в Донецькій і Луганській областях і оголосили про створення самопроголошених організацій, відомих як Донецька Народна Республіка і Луганська Народна Республіка (далі – ДНР і ЛНР відповідно).

У відповідь на ці дії 14 квітня 2014 р. уряд України визнав зазначені вище озброєні групи терористичними організаціями і дозволив застосовувати проти них силу, що з правової точки зору отримало назву «антитерористичної операції».

У червні 2014 р. озброєні групи почали захоплювати відділення Національного банку України (далі – НБУ) та інших обласних фінансових установ в Донецькій і Луганській областях.

24 липня 2014 р. українська поштова служба «Укрпошта» припинила здійснення операцій на території Донецької та Луганської областей, що перебували поза контролем України, через часті напади озброєних груп на її транспортні засоби і працівників.

6 серпня 2014 р. НБУ припинив здійснення всіх фінансових операцій на територіях, непідконтрольних Україні. Сили уряду України повернули частину територій Донецької і Луганської областей, але деякі частини зазначених областей відтоді досі залишаються непідконтрольними Україні. Однією з частин Донецької області, що непідконтрольна Україні, є місто Донецьк.

2 вересня 2014 р. після змін у законодавстві України юрисдикція судів у непідконтрольних областях була передана відповідним судам у сусідніх областях на території, підконтрольній Україні.

11 листопада 2014 р. всі соціальні виплати у населених пунктах Донецької і Луганської областей, непідконтрольних Україні, були припинені.

У грудні 2014 р Донецький окружний адміністративний суд і Донецький Апеляційний адміністративний суд були переміщені в міста Слов'янськ і Краматорськ відповідно, на території, підконтрольній Україні.

Заявники були зареєстровані як одержувачі соціальних виплат у різних відділеннях Пенсійного фонду України в м. Донецьк. Деякі із заявників отримували соціальні виплати до 30 червня 2014 р., інші – до 31 серпня 2014 р.

16 червня 2015 р. перша заявниця і другий заявник зареєструвалися в Департаменті праці та соціального забезпечення Красноармійського району Донецької області (нині – м. Покровськ), що підконтрольній Україні. Того самого дня їхні соціальні виплати було поновлено, включаючи ті виплати, що належали їм за період з 1 липня 2014 р. до 16 червня 2015 р. Шоста заявниця зареєструвалася в Департаменті праці та соціального забезпечення Оболонського району м. Києва 9 вересня 2015 р., проте не зверталася за поновленням своїх соціальних виплат. Решта заявників взагалі не зверталися до відповідних соціальних органів на територіях, підконтрольних Україні, для відновлення своїх соціальних виплат.

За інформацією, наданою суду урядом України, шоста заявниця і сьомий заявник вирушили з Донецька на територію, підконтрольну Україні, після того, як здійснення їм соціальних виплат було припинено. Представник України надав Суду довідку, видану державною митною службою про те, що шоста заявниця і сьомий заявник потрапили на територію, підконтрольну Україні, 31 жовтня 2015 р., через авторизований пропускний пункт біля лінії фронту між військовими силами України і озброєними групами ДНР у м. Зайцеве.

Перші троє заявників звернулися до Європейського суду з прав людини зі скаргами на порушення їхніх прав, гарантованих їм Конвенцією, 10 листопада 2014 р., решта заявників – 14 січня 2015 р. Заявники стверджували, що українські органи влади незаконно і непропорційно припинили виплати їм пенсій та інших

належних заявникам соціальних виплат у м. Донецьк – на території, що нині є непідконтрольною Україні. Крім того, через зміну юрисдикції судів на сході України було порушено їх право на оскарження зазначених вище дій. Перші троє заявників скаржилися також на порушення їх права на заборону дискримінації, зокрема за ознакою місця проживання.

Рішення Суду

Суд одностайно вирішив:

- зважаючи на всі обставини, об'єднати заяви в одну справу;
- визнати скаргу відповідно до положень ст. 6 Конвенції прийнятною, відхиливши решту вимог заявників; а також
- визнати відсутність порушення положень ст. 6 Конвенції.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «СІНЬКОВА проти України» від 27 лютого 2018 р. (заява № 39496/11)⁴¹

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 5 (1), (3) і (5) «Право на свободу та особисту недоторканність»;

ст. 10 «Свобода вираження поглядів».

Обставини справи

Заявицею у справі є громадянка України А. О. Сінькова (далі – заявниця), 1991 р. н., яка проживає в м. Києві. На момент подій, що стосуються справи, заявниця була членом творчого об'єднання «Братство Святого Луки», відомого своїми провокаційними публічними акціями.

Згідно з матеріалами справи, 16 грудня 2010 р. заявниця, разом із трьома іншими членами зазначеного об'єднання,

---

⁴¹ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF SINKOVA v. UKRAINE of 27 February 2018 (Application no. 39496/11) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-181210>

влаштувала (за її словами) «публічну акцію», яка (за словами обох сторін справи) полягала у наступному. Прийшовши до Меморіалу Вічної Слави⁴², заявниця дістала принесену з собою пательню, розбила на неї кілька яєць та почала смажити їх на Вічному вогні на могилі Невідомого солдата. До неї приєдналися двоє її друзів, які почали смажити сосиски на шампурах також на Вічному вогні. Інший учасник цієї акції знімав все, що відбувалося, на камеру. Згодом до них підійшли двоє працівників міліції і зробили зауваження з огляду на їх неналежну поведінку, але не втручалися у їх дії. Цього самого дня заявниця розмістила зняте відео в Інтернеті від імені «Братства Святого Луки» із таким коментарем, зокрема: «Вже 53 роки біля Обеліску Слави в Києві безцільно спалюється дорогоцінний природний газ. Для платників податків це задоволення коштує близько 300 тис. грн на місяць. Та це лише одне з язичницьких капищ вічного вогню, яких по всій Україні сотні, якщо навіть не тисячі. 16 грудня «Братство Святого Луки» відреагувало на це акцією протесту у столичному Парку Слави. Акція свідчить про те, що люди мають користуватися «вічним вогнем».

За його словами, оскільки жодна зі сторін не надала копію зазначеного відео, Суд був змушений знайти і подивитися його на кількох загальнодоступних і відкритих сайтах в Інтернеті. Крім фактичної інформації, наданої Суду сторонами і викладеної вище, останній також відзначив, що відео супроводжувалося відомою радянською піснею 1974 р. «И вновь продолжается бой!» (що присвячена перемозі революції 1917 р. і оптимізму з приводу майбутнього комуністичного режиму). Відео починається з таких вхідних титрів: «Братство Св. Луки представляє», «Рецепт дня», «Вічна яєшня на вічному вогні». Учасники акції ні до кого не зверталися, а їхню розмову чутно не було. У них не було жодних плакатів чи іншого наочного приладдя – лише харчові продукти та кухонний посуд. На відео видно, що коли заявниця розбила яйця і збиралася підійти до вогню (тоді як її друзі тримали в руках шампури з сосисками), до них підійшли двоє працівників міліції,

---

⁴² Меморіал Вічної Слави – меморіал на могилі Невідомого солдата, розташований в Парку Вічної Слави в Печерському районі міста Києва. Меморіал складається з 27-метрового гранітного обеліска (у підніжжя якого горить Вічний вогонь, оточений бронзовим вінком з дубового листа) і Алеї полеглих героїв, де розташовані могили 34 воїнів, які загинули в роки Другої світової війни. – Прим. перекладача.

заявниця їм щось пояснила, і вони пішли геть. Для того, щоб дотягнутися до вогню, заявниця заступила за бронзовий вінок з дубового листа, що оточує Вічний вогонь, і встала на напис «Слава Невідомому солдату».

До поліції надійшло кілька скарг на те, що акція на відео фактично є оскверненням могили Невідомого солдата і має переслідуватися в кримінальному порядку.

21 грудня 2010 р. працівники міліції провели допит гр. Д. – однієї з жінок, які брали участь в акції. Вона повідомила, що не знала інших учасників акції і зустріла їх випадково. Як вони пояснили їй згодом, вони зголодніли і вирішили приготувати щось поїсти. Того самого дня проти гр. Д. і трьох невстановлених осіб було порушено кримінальну справу за підозрою у хуліганстві.

23 грудня 2010 р. гр. Д. у письмовій формі зізналася, що брала участь в акції протесту, спрямованій проти неналежного використання природного газу, і шкодує про це, а також що знає лише імена її інших учасників.

24 грудня 2010 р. проти неї і трьох невстановлених осіб було порушено іншу кримінальну справу у зв'язку з цією самою подією, але за підозрою в оскверненні могили, яку об'єднали з першою справою (згодом звинувачення у хуліганстві було знято).

Співробітники міліції віднайшли кілька фото осіб, які могли б бути залучені до акції, у базі даних паспортного столу і показали їх гр. Д.; на одному з них остання впізнала заявницю.

5 лютого 2011 р. слідчий провів допит бабусі і матері заявниці, які проживали за адресою реєстрації місця проживання останньої. За словами останніх, вони не знали нічого про її участь у цій акції, а також повідомили, що фактично заявниця не проживає за цією адресою, не повідомляє про своє місцезнаходження і відмовляється надати свої контактні дані. За їх словами, родичам лише відомо, що заявниця поїхала на захід країни. Бабуся повідомила, що онучка відвідувала її близько двох тижнів тому; мати ж бачила її близько тижня тому, а два дні тому дочка їй телефонувала.

18 лютого 2011 року слідчий посилив кримінальну справу щодо заявниці та двох невстановлених осіб за підозрою в оскверненні могили Невідомого солдата групою осіб, що було

результатом попередньої змови. Цього самого дня міліція оголосила заявницю в розшук.

17 березня 2011 р. слідчий звернувся до Печерського районного суду м. Києва (далі – Печерський суд) із клопотанням щодо застосування затримання заявниці як превентивного заходу, аргументуючи це тим, що: правопорушення, у якому її підозрюють, карається більше ніж трьома роками позбавлення волі; заявниця переховується від слідства, в результаті чого її було оголошено в розшук; а також що заявниця, перебуваючи на свободі, може знову вчинити правопорушення або перешкоджати встановленню правди. 25 березня 2011 р. суддя Печерського суду частково задовольнив це клопотання, видавши ордер на арешт заявниці з метою притягнення її до суду.

29 березня 2011 р. о 21:00 год. заявницю заарештували у квартирі гр. З. у Києві. Як останній зазначив пізніше на допиті, заявниця проживала там з 25 березня 2011 р.

31 березня 2011 р. заявницю допитали як звинувачену особу у присутності її адвоката. Наполягаючи на тому, що єдиним її наміром було виразити свій протест проти неналежного використання природного газу, вона зізналася у злочині і розкалася. Того самого дня слідчий повторно звернувся до Печерського суду із тим самим клопотанням, обґрунтовуючи його тими самими аргументами, як і 17 березня 2011 р. 31 березня і 1 квітня 2011 р. двоє депутатів Київської обласної ради звернулися до Печерського суду з клопотанням про звільнення заявниці під їх особисті гарантії її належної поведінки.

1 квітня 2011 р. Печерський суд залишив заявницю під вартою до суду з огляду на серйозність скоєного нею злочину. Адвокат заявниці оскаржив це рішення, проте 11 квітня 2011 р. Апеляційний суд м. Києва відхилив апеляцію, пославшись на належну аргументованість рішення Печерського суду. 25 травня 2011 р. заявниці було офіційно висунуто обвинувачення, а справу відправлено на розгляд до Печерського суду.

10 червня 2011 р. заявниця звернулася до суду із заявою про звільнення з-під варти, давши зобов'язання не переховуватися. 17 червня 2011 р. Печерський суд провів попереднє слухання у справі, в ході якого відхилив зазначену заяву, посилаючись на

серйозність висунутих проти неї обвинувачень. 30 червня 2011 р. заявниця повторно звернулася з аналогічною заявою, цього самого дня Печерський суд звільнив її з-під варти під підписку про невиїзд.

4 жовтня 2012 р. Печерський суд визнав заявницю винною в оскверненні могили Невідомого солдата, яка діяла у складі групи осіб, що було результатом попередньої змови. Того самого дня суд звільнив від кримінальної відповідальності гр. Д., звільнивши її під поручництво її роботодавця.

Заявниця подала апеляцію, знову наполягаючи на тому, що єдиним її наміром було виразити свій протест, а дії правоохоронних і судових органів були порушенням її права на свободу вираження поглядів. Прокурор також оскаржив зазначене рішення, зазначивши, що покарання було занадто м'яким.

4 жовтня 2012 р. Печерський суд визнав заявницю винною в оскверненні могили Невідомого солдата, як таку, що діяла у складі групи осіб і що було результатом попередньої змови. Не встановивши жодних обтяжуючих чи пом'якшуючих обставин у справі, при ухваленні рішення про встановлення покарання суд, з одного боку, врахував відсутність попередніх судимостей у заявниці, а також її роботу політичним аналітиком і позитивні рекомендації з місця її роботи, а з іншого – зауважив, що кримінальне правопорушення, вчинене заявницею, мало середній ступінь тяжкості, а також зазначив, що остання не мала жодного наміру розкаятися у скоєному. Отже, суд засудив заявницю до трьох років позбавлення волі умовно з відкладенням вироку на два роки. Того самого дня суд звільнив від кримінальної відповідальності гр. Д., звільнивши її під поручництво її роботодавця.

До Європейського суду з прав людини заявниця звернулася 21 червня 2011 р. зі скаргами на порушення її прав, наданих їй згідно з положеннями ст. 5 (1), (3) і (5) у зв'язку з її затриманням, а також ст. 10 з огляду на свободу вираження поглядів, вимагаючи 30 тис. євро компенсації моральної шкоди.

Рішення Суду

Суд:

– чотирма голосами проти трьох – визнав відсутність порушення положень ст. 10;

– одностайно визнав порушення положень ст. 5 (1) Конвенції щодо арешту заявниці, при цьому встановивши порушення зазначених положень з огляду на її тримання під вартою з 29 травня до 17 червня 2011 р., відхиливши решту вимог заявниці, а також

– визнав порушення положень ст. 5 (3) та (5) Конвенції та

– зобов'язав Україну виплатити заявниці впродовж трьох місяців із дати набрання цим Рішенням статусу остаточного 4 тис. євро компенсації моральної шкоди.

Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «МІХАЙЛОВА проти України» від 6 березня 2018 року (заява № 10644/08)⁴³

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та протоколів до неї, зокрема:

ст. 6 «Право на справедливий суд»;

ст. 7 «Ніякого покарання без закону»;

ст. 10 «Свобода вираження поглядів»;

ст. 2 «Право на оскарження в кримінальних справах»

Протоколу 7.

Обставини справи

Заявницею у справі є громадянка України Михайлова О. О., 1957 р. н., яка проживає в м. Нова Каховка.

До подій 1 червня 2007 р., які розглядаються у цій справі, заявниця, яка не є адвокатом, з'являлася у Новокаховському міському суді (далі – суд) у ряді справ (зокрема, заявниця була залучена до суду міською комунальною компанією). У грудні 2006

---

⁴³ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF MIKHAYLOVA v. UKRAINE of 6 March 2018 (Application no. 44/08) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-181381>

р. гр. Б. – один з суддів суду – зобов'язав заявницю виплатити компенсацію адвокату місцевого комунального підприємства гр. С. за наклеп. Крім того, у 2007 р. міська комунальна компанія порушила провадження проти заявниці, вимагаючи відшкодування заборгованості за комунальні послуги. 1 червня 2007 р. було проведено попереднє слухання у зазначеній справі, під час якого здійснювався його аудіозапис. За словами заявниці, слухання було відкладено. Після відкладення суддя М. доручив секретареві, гр. П. скласти звіт про адміністративне правопорушення щодо заявниці за неповагу до суду.

Того ж дня суддя Б. провів слухання у присутності заявниці. За словами заявниці, слухання розпочато о 10.27 ранку. У ході слухання заявник не визнала себе винною у адміністративному правопорушенні з неповаги до суду та виклала усну доповідь щодо звинувачення проти неї. Схоже, що в процесі слухання заявниця таємно зробила аудіо-запис провадження, виконуючи запис досить неякісної якості, який вона представила Суду на компакт-диску.

Згідно з вироком судді Б., заявницю було визнано винною у неповазі до суду і засуджено до адміністративного затримання на п'ять днів. Суддя Б. встановив, що заявниця «під час судового розгляду, кинувши виклик, звинуватила суддю М. у незаконному прийнятті рішення [та вчиненні] незаконних дій, зробила неправдиві заяви кривдні для честі та гідності судді, не реагувала на судові застереження бути врівноваженою і продовжувала робити образливі заяви, які продемонстрували явну неповагу до суду».

Засуджуючи заявницю, суд спирався на доповідь, свідчення свідків гр. Ме. і гр. С. та аудіозапис слухання. Заявниця провела п'ять днів в ув'язненні.

2 липня 2007 р. перший заступник голови Херсонського апеляційного суду, діючи на власний розсуд у значенні ст. 294 Кодексу розглянув справу. Він розглянув матеріали справи без проведення слухання та підтримання вироку судді Б. У своїх міркуваннях перший віце-президент особливо відзначив, що заявниця не подала жодної заявки у своїй справі, чи було дозволено розглядати справу, збирати докази чи отримати дозвіл на допомогу адвоката.

Заявниця звернулася до Європейського Суду з прав людини зі скаргою на порушення її прав згідно з положеннями ст. 6, 7 та 10 Конвенції, також ст. 2 Протоколу № 7 до Конвенції.

Рішення Суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 2 Протоколу 7, ст. 6 та ст. 10 до Конвенції та зобов'язав Україну виплатити заявниці впродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу остаточного 3 тис. євро компенсації моральної шкоди. Суд також відхилив решту вимог заявниці.

Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «ЧУМАК проти України» від 6 березня 2018 року (заява № 44529/09)⁴⁴

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 11 «Свобода зібрань та об'єднань»;

ст. 13 «Право на ефективний засіб юридичного захисту».

Обставини справи

Заявником у справі є громадянин України Чумак С. В., 1968 р. н.

12 вересня 2006 р. заявник подав письмове звернення до мера м. Вінниця, у якому повідомив про проведення пікету громадською молодіжною організацією «Чумацький Шлях» (далі – ГО), головою якої він є, перед будівлею Вінницької обласної державної адміністрації (далі – облادміністрація). Початок пікету було призначено на 14:00, 14 вересня 2005 р.

За даними уряду, офіційно зареєстрованим головою ГО на той час був гр. Ігор Вікторович Чумак. Заявник не був і не міг бути членом ГО, оскільки членство було відкрите для осіб віком до двадцяти восьми років. На час описаних подій заявник був старшим.

---

⁴⁴ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF CHUMAK v. UKRAINE of 6 March 2018 (Application no. 44529/09) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-181382>

13 вересня 2006 р. Вінницькою міською радою було направлено повідомлення міліції з вимогою підтримати громадський порядок під час демонстрації.

14 вересня 2006 р. ГО розпочала пікет. За твердженням заявника, інші місцеві групи приєдналися до акції, і було встановлено кілька наметів.

15 вересня 2006 р. виконавчий комітет Вінницької міської ради ініціював адміністративне провадження з вимогою до ГО не організовувати та не проводити пікети на вулицях та площах м. Вінниця, а також зобов'язати його прибрати незаконно зведені «малі архітектурні споруди». Міська влада стверджувала, що протестуючі порушували громадський порядок, ображали перехожих, перешкоджали руху транспорту та пішоходів, чим становили загрозу життю та здоров'ю місцевих жителів. Позовну заяву було доповнено заявами із подібними скаргами гр. В. Ч. і гр. Ю. С., двох перехожих.

Того ж дня у Ленінському районному суді м. Вінниці (далі – «районний суд») відбулося слухання у справі, на якому заявник відхилив твердження, що протестуючі поводити себе невідповідним чином. За його словами, під час слухання він безуспішно робив кілька запитів на представлення доказів. Районний суд задовольнив позов міської ради. Районним судом було враховано, що учасники події встановили на проїжджій частині малі архітектурні споруди, під час заходу вони діяли надмірно, тим самим ображаючи інших громадян, перешкоджаючи руху пішоходів по вулиці Соборна та створювали небезпеку для дорожнього руху, що підтверджується скаргами гр. Ю. С. і гр. В. Ч. Районний суд зобов'язав представників ГО демонтувати малі архітектурні споруди, встановлені на площі перед будівлею Вінницької обласної державної адміністрації.

О 9 годині ранку 15 вересня 2006 р. міліція розігнала протестуючих з метою забезпечення виконання рішення.

29 вересня 2006 р. місцевий відділ Державної міграційної служби повідомив заявника про те, що гр. В. Ч. і гр. Ю. С. не були зареєстровані за вказаними у заявах адресами.

8 жовтня 2006 р. заявник подав апеляцію на рішення суду від 15 вересня 2006 р., яку він підписав як голова ГО. Він посилався на

ст. 182 Кодексу адміністративного судочинства України і стверджував, що позов не може бути розглянутий, якщо його було подано запізненням. Заявник також стверджував, що фактичні висновки суду були позбавлені доказової бази, оскільки гр. В.Ч. і гр. Ю.С. повідомили неправдиві домашні адреси і не можуть бути ідентифіковані; що у відповідних протоколах про порушення порядку учасниками пікету, складених співробітників міліції (якщо такі були), не вказано чи можуть намети, зведені активістами, вважатися «архітектурними спорудами» і, чи існували перешкоди для руху транспорту або пішоходів. Нарешті, заявник стверджував, що санкція, призначена районним судом була свавільною та непропорційною.

22 листопада 2006 р. Вінницький обласний апеляційний суд розглянув скаргу заявника та вирішив, що, з урахуванням обставин справи, адміністративне звернення, подане виконавчим комітетом, може бути прийнято до розгляду. Обласний апеляційний суд також погодився із висновками районного суду, одночасно визнаючи, що санкція була непропорційною. Крім цього, суд відхилив аргументи заявника, як необґрунтовані.

1 квітня 2009 р. Вищий адміністративний суд України відхилив клопотання, подані заявником.

Заявник завернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою на порушення його прав згідно зі ст. 11 Конвенції з огляду на непропорційну і недопустиму санкцію, застосовану під час реалізації права на мирні зібрання учасників ГО «Чумацький Шлях», а також ст. 13 Конвенції у зв'язку відсутністю ефективного засобу юридичного захисту.

Рішення Суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 11 Конвенції. Суд також відхилив решту вимог заявника, а також вимоги щодо компенсації йому судових витрат.

Суд зобов'язав Україну виплатити заявнику впродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу остаточного 4 тис. 500 євро компенсації моральної шкоди.

Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «ВОЙКІН ТА ІНШІ проти України» від 27 березня 2018 року (заява № 47889/08)⁴⁵

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 3 «Заборона катування»;

ст. 5 (1) і (2) «Право на свободу та особисту недоторканість»;

ст. 8 «Право на повагу до приватного і сімейного життя»;

ст. 13 «Право на ефективний засіб юридичного захисту».

Обставини справи

Заявниками у справі є:

– гр. В. С. Войкін, 1978 р. н. (далі – перший заявник), під час подій працював міліціонером у Калінінському районному відділі міліції м. Горлівки; станом на лютий 2014 р. відбуває покарання у вигляді позбавлення волі;

– гр. М. А. Войкіна, 1984 р. н. (далі – друга заявниця), дружина першого заявника;

– гр. Е. М. Шупняк, 1951 р. н. (далі – третя заявниця), мати другої заявниці;

- гр. В. Б. Войкіна, 1948 р. н. (далі - «четверта заявниця»), померла 5 грудня 2010 р.

Вночі з 18 на 19 червня 2008 р. між другою заявницею та офіцером поліції М., який був колегою її чоловіка, стався конфлікт.

Версія подій, викладена другою заявницею: Прогулюючись на вулиці з другом Б., вона почула, як хтось біжить за ними. Обернувшись, вона побачила М. Він виявився сильно п'яним і, будучи одягненим у цивільний одяг, заявив, що проводить обшук. У ході конфлікту офіцер М. вихопив у неї сумку, обшукав і кинув на землю, а тоді схопив її за шию, почав душити і двічі ударив по голові чимось твердим. Перший заявник подзвонив подрузі

⁴⁵ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF VOYKIN AND OTHERS v. UKRAINE of 27 March 2018 (Application no. 47889/08) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-181877>

дружини Б., і дізнавшись про конфлікт, прибув на місце події. М. погрожував йому звільненням. Він відпустив другу заявницю лише після втручання двох інших працівників міліції у цивільному одязі, які перебували неподалік. Подруга другої заявниці Б. підтримала цю версію, зазначивши, що М. не душив другу заявницю, а просто тримав.

Гр. М. стверджував, що в ту ніч зі знайомим П. повертався після святкування. На вулиці він, гр. П. та ще двоє колег М. побачили двох жінок, одну із яких М. сплутав із певною гр. Т., яка перебувала під адміністративним наглядом. Наблизившись, М. зрозумів свою помилку і вибачився. Друга заявниця, перебуваючи у стані сильного алкогольного сп'яніння, почала ображати і штовхати його. Гр. М. висловив припущення, що травми другої заявниці могли бути завдані її чоловіком, першим заявником. Цю версію підтримали гр. П. та двоє колег гр. М.

Тієї ж ночі лікарі швидкої допомоги оглянули другу заявницю і підтвердили факт наявності забоїв, синців та шоківий стан.

Вранці 19 червня 2008 р. друга заявниця була обстежена невропатологом, який діагностував струс мозку та синці на шиї і призначив амбулаторне лікування.

28 червня 2008 р. Калінінська міліція відмовилася розпочинати кримінальне провадження за скаргою другої заявниці через відсутність її вдома на час візиту міліції.

9 липня 2008 р. друга заявниця звернулася до прокуратури м. Горлівка (далі – Горлівська прокуратура). Вона висловила прохання не доручати розслідування Калінінській районній прокуратурі (далі – Калінінська прокуратура) з огляду на конфлікт інтересів. Друга заявниця стверджувала, що органи влади не намагалися зв'язатися з нею у зв'язку зі скаргою.

15 липня 2008 р. скаргу було передано Калінінській прокуратурі.

25 липня 2008 р. друга заявниця подала письмову заяву про події до Калінінської прокуратури. Того ж дня ця прокуратура скасувала відмову від 28 червня 2008 р., зазначивши, що слідство було помилково передано Калінінській міліції.

1 серпня 2008 р. Калінінська прокуратура відмовила в порушенні кримінальної справи проти М. через відсутність у його діях складу злочину. У рішенні також було зазначено, що під час подій М. не виконував функції правоохоронного органу. Нарешті, було зазначено, що друга заявниця ігнорувала численні виклики на допит.

4 серпня 2008 р. Калінінська прокуратура скасувала своє рішення від 1 серпня 2008 р.

14 серпня 2008 р. друга заявниця пройшла експертизу, під час якої не було задокументовано видимих травм. Проаналізувавши її медичний документ, експерт дійшов висновку, що вона мала синець на шиї та черепно-мозкову травму. Того ж дня Калінінська прокуратура знову відмовилася порушити кримінальну справу проти М.

5 вересня 2008 р. рішення було скасоване як передчасне.

9 жовтня 2008 р. судово-медичною експертизою було підтверджено, що черепно-мозкова травма та синці на шиї другої заявниці були наслідком контакту з тупими предметами і могли бути отримані за описаних обставин 19 червня 2008 р.

19 листопада 2008 р. та 5 травня 2009 р. Калінінська прокуратура відмовлялася порушити кримінальну справу проти М. Рішення від 19 листопада 2009 р. було скасоване Донецькою обласною прокуратурою (далі – «обласна прокуратура»).

Друга заявниця подавала скаргу до Генеральної прокуратури України (далі – ГПУ) щонайменше три рази (20 липня та 8 жовтня 2009 р., та 4 січня 2010 р.). Її скарги були направлені до обласної прокуратури, яка підтримала рішення районної прокуратури.

У травні 2008 р. після операції на коліні перший заявник проходив курс амбулаторного лікування у Горлівській лікарні. У цей час на адресу його було надіслано повідомлення про виклик на допит 5 вересня 2008 р.

10 вересня 2008 р. Калінінська прокуратура порушила кримінальну справу проти першого заявника за підозрою у зловживанні владою. Того ж дня Калінінська прокуратура повідомила першого заявника про вищезгадане рішення листом за адресою його фактичного проживання. У той же день, прокурор

зобов'язав Калінінську міліцію забезпечити присутність першого заявника на слідчих заходах. Оскільки першого заявника не було виявлено ні за адресою реєстрації, ні у квартирі матері, Калінінський суд видав постанову про арешт першого заявника з метою забезпечення його присутності в суді.

19 вересня 2008 р. першого заявника було оголошено у розшук. Того ж дня він звернувся до обласної прокуратури з проханням відсторонити Калінінську міліцію від розслідування його кримінальної справи з огляду на погрози та переслідування після інциденту з його дружиною.

З 22 вересня 2008 р. по 1 жовтня 2008 р. слідчі намагалися встановити місце перебування першого заявника, опитавши матір заявника, лікаря Горлівської лікарні, батьків та тестя першого заявника.

24 вересня 2008 р. підписав повідомлення про підозру, зазначивши, що він обмежений в пересуванні після операції на коліні.

Протягом періоду з жовтня 2008 р. по січень 2010 р. проти першого заявника було порушено ще вісім кримінальних справ за окремими фактами зловживання службовим становищем, а також за підозрою в отриманні неправомірної вигоди. Про кожну із них було повідомлено окремим листом за адресою реєстрації першого заявника.

25 березня 2009 р. перший заявник подав скаргу до ГПУ про те, що його численні прохання про відвід Калінінського прокурора були проігноровані. Він також стверджував, що потребує захисту як особа, яка повідомила про злочин.

13 травня та 26 червня 2009 р. обласна прокуратура відхиляла скарги першого заявника як необґрунтовані.

29 червня 2009 р. першого заявника було заарештовано за місцем фактичного проживання. Він відмовився підписати протокол арешту чи робити будь-які заяви щодо обвинувачень проти нього.

30 червня 2009 р. Калінінський суд продовжив термін арешту першого заявника на десять діб.

3 липня 2009 р. Калінінським судом було обрано запобіжний захід заявнику у вигляді тримання під вартою.

6 липня 2009 р. перший заявник подав апеляцію.

21 липня 2009 р. Донецький обласний апеляційний суд (далі – «апеляційний суд») скасував рішення від 3 липня 2009 р. як необґрунтоване та звільнив першого заявника під особисте зобов'язання.

17 листопада 2011 р. Калінінський суд визнав першого заявника винним у шахрайстві, зловживанні владою, підробці, що призвела до тяжких наслідків та отриманні неправомірної вигоди, і призначив йому покарання у вигляді семи років позбавлення волі із заборотою займати посади в правоохоронних органах та конфіскацією майна.

6 березня 2012 р. апеляційний суд скасував вирок у частині звинувачення у підробці, та відправив справу на повторний розгляд до суду першої інстанції. Після розгляду термін позбавлення волі першого заявника скоротився до шести років.

1 серпня 2013 р. Вищий спеціалізований суд з розгляду цивільних та кримінальних справ скасував постанову апеляційного суду від 6 березня 2012 р. і відправив справу на новий апеляційний розгляд.

3 грудня 2013 р. апеляційний суд підтримав рішення від 17 листопада 2011 р. у частині зловживання владою та призначення покарання у вигляді шести років позбавлення волі. Першого заявника було звільнено від інших звинувачень.

Матеріали справи не містять додаткової інформації стосовно кримінального провадження щодо першого заявника.

10 вересня 2008 р. слідчий звернувся до Калінінського суду з проханням про надання дозволу на обшук місця реєстрації першого заявника (квартира четвертої заявниці).

11 вересня 2008 р. Калінінський суд надав дозвіл на обшук.

12 вересня 2008 р. слідчий звернувся до Калінінського суду з проханням про надання дозволу на обшук місця реєстрації другої заявниці (квартира третьої заявниці). Того ж дня працівники міліції прийшли до помешкання третьої заявниці, але її чоловік не дозволив їм зайти. За його словами, працівники міліції не мали

при собі жодних дозвільних документів, погрожували йому та третій заявниці, залишилися на сходах і на подвір'ї та кричали близько трьох годин.

13 вересня 2008 р. Калінінський суд задовольнив прохання слідчого від 12 вересня 2008 р. Того ж дня працівники міліції здійснило обшук квартири третьої заявниці. За її словами, вони зламали вхідні двері та не пред'явили ордеру на обшук. Як зазначено у протоколі обшуку, крім іншого, працівниками міліції було вилучено пакет, який, як виявилось після експертизи, містив марихуану. За словами третьої заявниці, пакет підкинули самі працівники міліції. Виявити, кому належав пакет, у ході розслідування не вдалося.

16 вересня 2008 р. було проведено обшук квартири четвертої заявниці. Крім іншого, працівники міліції виявили та вилучили деякі документи, пов'язані з кримінальним розслідуванням стосовно першого заявника. За словами першого та четвертої заявників, ці документи були привезені самими працівниками міліції.

11 лютого 2009 р. поліція провела ще один обшук квартири четвертої заявниці на підставі рішення суду від 7 жовтня 2008 р. Третя та четверта заявниці неодноразово вимагали надати їм копії рішень, що дозволяють здійснювати обшуки. У відповідях було зазначено, що обшуки проводились відповідно до КПК, і що пред'явлення копій судових рішень не передбачалося законодавством.

23 грудня 2008 р. Горлівська прокуратура відмовила у порушенні кримінальної справи стосовно працівників міліції, задіяних у обшуках.

17 червня 2009 р. після скарг третьої та четвертої заявниць Калінінська прокуратура відмовила в порушенні кримінальної справи проти судді Калінінського суду, який надав дозвіл на проведення обшуків.

20 листопада 2009 р. третя заявниця ознайомилася з постановою Калінінського суду від 13 вересня 2008 р. Невідомо, чи четверта заявниця отримала доступ до відповідних рішень від 11 вересня та 7 жовтня 2008 р.

Заявники звернулися до Європейського Суду з прав людини щодо захисту своїх прав, передбачених ст. 3 Конвенції (друга заявниця) з огляду на жорстоке поводження з боку працівника міліції під час інциденту у ніч з 18 на 19 червня 2008 р.; ст. 5 (1) та (2) Конвенції (перший заявник) з огляду на необґрунтований арешт та запобіжний захід, обраний без достатніх підстав, а також, враховуючи відсутність адекватного інформування у зв'язку із кримінальним провадженням проти нього; ст. 8 Конвенції (третя та четверта заявниці) через незаконні обшуки їхніх помешкань 13 та 16 вересня 2008 р.; ст. 13 Конвенції (третя та четверта заявниці) через відсутність ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з порушеннями ст. 8 Конвенції.

Рішення Суду

Суд передав право представляти четверту заявницю першому заявникові у зв'язку із її смертю.

Суд одностайно визнав порушення ст. 3 Конвенції у зв'язку з жорстоким поводженням з боку працівника міліції щодо другої заявниці та у питаннях процедури через відсутність ефективних засобів юридичного захисту; ст. 5 (1) Конвенції у зв'язку з необґрунтованим триманням першого заявника під вартою з 3 по 21 липня 2009 р.; а також порушення ст. 8 та 13 Конвенції з огляду на неправомірні обшуки 13 та 16 вересня 2008 р. у помешканнях третьої та четвертої заявниць.

Суд зобов'язав Україну виплатити першому заявнику 4 тис. євро, другій заявниці – 5 тис. євро, третій та четвертій заявницям по 2 тис. євро компенсації моральної шкоди; а також першому заявникові – 5 тис. 900 євро, другій заявниці – 50 євро компенсації судових витрат упродовж трьох місяців з дати набуття цим Рішенням статусу остаточного.

IV. РОЗВИТОК ДОКТРИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Європейський уповноважений орган у справах праці – на що очікувати ЄС?⁴⁶

Про створення Європейського уповноваженого органу у справах праці (ЄОП) в рамках ЄС Ж.-К. Юнкер заявив ще у вересні 2017 року у своїй доповіді «Стан Європейського Союзу у 2017 році». Його створення спрямоване на забезпечення належного виконання норм законодавства ЄС у сфері мобільності робочої сили. Після проведення консультацій і здійснення оцінки впливу 13 березня 2018 року було внесено відповідну законодавчу пропозицію. Згідно з доповіддю Ж.-К. Юнкера, створення і початок роботи ЄОП заплановано на 2019 рік, а до 2023 року цей орган має повноцінно запрацювати. Запровадження нової інституції ЄС у справах трудових ресурсів є складовою впровадження Європейської «опори» соціальних прав⁴⁷.

Роль ЄОП має полягати у:

- сприянні доступу для окремих осіб і роботодавців до інформації про їхні права і обов'язки, а також до пов'язаних із цим послуг;
- підтримці співпраці між країнами ЄС у транскордонному виконанні відповідного законодавства Союзу, включаючи проведення спільних перевірок;
- посередництві і сприянні вирішенню транскордонних спорів між національними компетентними органами або суперечливих ситуацій на ринку праці.

ЄОП має бути постійно діючою структурою у складі близько 140 штатних працівників. Керівництво ним здійснюватиме дирекція у складі представників від кожної держави – члена ЄС та від Європейської Комісії. Експертну підтримку ЄОП, а також дорадчу

---

⁴⁶ European Labour Authority [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1414&langId=en>

⁴⁷ Додатково див. також: Європейська «опора» соціальних прав – 20 принципів // Реферативний огляд європейського права: інформаційно-аналітичний дайджест / Вип. 4 (2017) (жовт. – груд. 2017 р.) – К., 2017. – С. 83; Загальноєвропейські засади соціальних прав // Реферативний огляд європейського права: інформаційно-аналітичний дайджест / Вип. 2 (2017) (квіт. – черв. 2017 р.) – К., 2017. – С. 94–99.

функцію виконуватиме спеціально призначена група зацікавлених сторін, включаючи соціальних партнерів ЄС. Річний бюджет новоствореного органу складатиме близько 50 млн євро.

У рамках виконання покладених на нього завдань ЄОП:

- надаватиме національним компетентним органам оперативно-технічну підтримку в обміні інформацією, розвитку поточного співробітництва, проведенні перевірок та, за необхідності, вирішенні спорів;

- забезпечуватиме взаємозв'язок з існуючими агентствами ЄС з метою використання їх досвіду стосовно прогнозування розвитку відповідних навичок, забезпечення охорони здоров'я і безпеки на робочому місці, управління реструктуризаційними процесами товариств і боротьби з незаконною трудовою діяльністю;

- забезпечить інтеграцію ряду існуючих комітетів і мереж, спростивши таким чином співпрацю між країнами ЄС і усунувши фрагментацію ринку праці.

Оскільки в останні десятиріччя кількість мобільних громадян ЄС, які живуть та/або працюють в іншій державі-члені, зростає майже удвічі й у 2017 році склала 17 млн, ЄОП сприятиме громадянам, підприємцям та національним компетентним органам у справі ефективнішого використання можливостей вільного руху осіб і послуг та забезпечить справедливу мобільність робочої сили.

Крім того, 13 березня ц. р. Комісія також внесла на розгляд законодавчу пропозицію щодо Рекомендації Ради стосовно доступу до соціального захисту для найманих працівників та осіб, які займаються індивідуальною трудовою діяльністю (самозайнятих осіб). Грунтуючись на принципах Європейської «опори» соціальних прав, ця пропозиція спрямована на визначення напрямку для держав-членів у підтримці доступу до соціальних прав для всіх найманих працівників та самозайнятих осіб, зокрема для тих із них, на кого – завдяки їх статусу економічно активних осіб – не повною мірою поширюються схеми соціального захисту. Мета цієї Рекомендації:

- усунути існуючі прогалини, забезпечивши, щоб наймані працівники та самозайняті особи в порівнянних умовах могли користуватися перевагами відповідних систем соціального забезпечення;

– запропонувати їм адекватні ефективні правові рамки з тим, щоб вони мали можливість сформувати в їхніх межах і належним чином захищати свої права;

– сприяти передачі (перенесенню) прав на соціальне забезпечення з одного робочого місця на інше;

– забезпечити найманих працівників та самозайнятих осіб прозорою інформацією про їх соціальні гарантії і зобов'язання.

На думку Комісара ЄС з питань працевлаштування, соціальних справ, навичок і трудової мобільності Маріанни Тиссен (*Marianne Thyssen*), проведена робота із забезпечення справедливої мобільності робочої сили акумулювалася у зазначеній вище пропозиції щодо створення ЄОП. Комісар переконана, що цей документ є надзвичайно важливим для належного функціонування європейського ринку праці і допоможе громадянам і представникам бізнес-спільноти знаходити необхідну інформацію та зміцнювати співпрацю між державами-членами у впровадженні справедливих і ефективних правових норм. З метою включення до цього документа питань спрощення доступу до соціального захисту, як вважає М. Тиссен, необхідно активно співпрацювати з усіма державами-членами, аби громадяни жодної з країн не залишилися «осторонь» від сфери регулювання майбутньої Рекомендації. «Наша мета, – зазначила Комісар, – забезпечити, щоб усі люди на рівноправній основі мали доступ до належних їм переваг, незалежно від розвитку «нового світу» ринку праці та робочої сили»⁴⁸.

Ще одним кроком на цьому шляху стало засідання Ради з питань працевлаштування, соціальної політики, охорони здоров'я і справ споживачів, яке відбулося 15 березня ц.р. і на якому обговорювалося соціальне майбутнє Європи на період після 2020 року⁴⁹. В ході засідання профільні міністри держав-членів поділилися своїм баченням майбутньої політики з питань працевлаштування і соціального захисту з тим, щоб підвищити

---

⁴⁸ Commission adopts proposals for a European Labour Authority and for access to social protection [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=nl&catId=89&newsId=9061&furtherNews=yes>

⁴⁹ Employment, Social Policy, Health and Consumer Affairs Council (Employment and Social policy), 15/03/2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/epsco/2018/03/15/>

соціально-економічну згуртованість Європи. Вони також обмінялися думками щодо вирішення проблем, пов'язаних із цифровізацією, що впливають на ринок праці. Учасники заходу також підтвердили свої зобов'язання перед ЄС щодо створення ширших можливостей для подальшого соціального розвитку та економічного зростання, враховуючи впровадження відповідних стандартів. Важливим питанням соціального порядку денного також є, на думку профільних міністрів, необхідність залучення належного обсягу інвестицій для створення більшої кількості робочих місць, посилення соціальної згуртованості та заохочення і сприяння мобільності, належному рівню освіти та професійної підготовки для кожного громадянина ЄС.

Учасники засідання приділили, крім іншого, належну увагу проблемі зменшення розриву в оплаті праці між чоловіками і жінками, що є однією з ключових цілей Європейської соціальної «опори», обговоривши шляхи підвищення прозорості транскордонної оплати праці в рамках ЄС і обмінявшись думками з приводу найбільш ефективних національних заходів щодо зменшення гендерної сегрегації на ринку праці⁵⁰.

За результатами засідання Рада ухвалила рекомендації, запровадивши Європейські правові рамки для якісної та ефективної професійної перепідготовки, метою яких є заохочення підготовки високопрофесійної робочої сили, що відповідає нинішнім умовам на ринку праці. Крім того, Рада ухвалила висновки стосовно Щорічного огляду економічного зростання та Спільного звіту з питань працевлаштування, що стануть свого роду політичним керівництвом у сферах працевлаштування та соціальної політики.

Питання демократичної безпеки та прав людини⁵¹

Рада Європи, ретельно реагуючи на складні виклики сучасності, консолідувала інтелектуальну основу для багатоаспектного підходу до вирішення проблем, що нині постали

---

⁵⁰ European Semester in 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.consilium.europa.eu/en/policies/european-semester/2018/>

⁵¹ Safe and free – Democratic security and human rights – Democratic security debates at the Council of Europe 2015-2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://book.coe.int/eur/en/european-debates/7558-safe-and-free-democratic-security-and-human-rights-democratic-security-debates-at-the-council-of-europe-2015-2017.html>

перед демократичною безпекою. Напрацювання в цій сфері (що мають доктринальний характер, адже базуються на загальноєвропейських політико-правових цінностях і транспоновані у національні правові системи та законодавства держав – членів РЄ) представлені у виданні 2018 р. «Безпека та свобода – Демократична безпека та права людини – Дебати щодо демократичної безпеки в Раді Європи 2015–2017 рр.».

Матеріали видання, підготовлені групою відомих діячів у сфері політики, академічного світу та громадянського суспільства, зокрема, містять висновки про наявність демократичної кризи на теренах Європи, що обумовлює необхідність нового імпульсу для посилення демократичної безпеки. У зв'язку з цим автори робіт усебічно розглядають засадничі питання взаємодії концептів демократичної безпеки, демократії, прав людини та верховенства права. І, відповідно, підкреслюється, що РЄ – як найбільша загальноєвропейська організація, яка наділена вагомим мандатом та накопичила унікальний досвід – має й надалі потужно сприяти розвитку політико-правового поля безпеки через підтримку діяльності її держав-членів із належного гарантування безпеки для громадян шляхом щоденного впровадження та дотримання демократичних принципів і норм.

Імплементация рішень Європейського суду з прав людини⁵²

З огляду на безспірну політико-правову фундаментальність положень ЄКПЛ, дедалі більшу увагу привертає проблематика системного невиконання рішень ЄСПЛ.

Попри те, що відповідно до статті 46 згаданої Конвенції держави-члени Ради Європи, що абсолютно всі її ратифікували, набули зобов'язання визнавати юрисдикцію і повноваження Суду та виконувати його рішення, 10 держав мають найбільшу кількість невиконаних рішень проти них. Слід зауважити, що Україна належить до їх числа, поряд із Болгарією, Грецією, Італією, Польщею, Молдовою, РФ, Румунією, Туреччиною та Угорщиною.

---

⁵² The implementation of judgments of the European Court of Human Rights (2018) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://book.coe.int/eur/en/human-rights-and-democracy/7518-the-implementation-of-judgments-of-the-european-court-of-human-rights.html>

КМ РЄ досі здійснює постійний контроль за виконанням близько 10 тис. рішень, й всі вони знаходяться на різних етапах реалізації.

Подібний стан речей став підставою для ґрунтовного аналізу поточної ситуації щодо імплементації рішень Суду, якій опублікований у спеціальному виданні «Імплементація рішень Європейського суду з прав людини».

Матеріали публікації свідчать про те, що певні держави-члени досягли реального прогресу у виконанні рішень Суду, але у ряді інших наявні негативні явища. Зокрема, як зазначається, деякі держави стикаються з серйозними структурними та політичними проблемами, що створюють реальні «кишені опору», які затримують або перешкоджають виконанню судових рішень. Крім того, в окремих державах-членах Ради Європи виразно відзначається відсутність політичної волі щодо забезпечення належного та вчасного їх виконання, й навіть спроби дискредитувати Суд.

У збірці аналізуються ключові проблеми у виконанні певних рішень ЄСПЛ, а також розглядаються окремі рішення, виконання яких створює складні політичні ситуації.

Про перспективу розвитку правових норм щодо умов праці в Європейському Союзі⁵³

Європейська Комісія вийшла з пропозицією про нову Директиву Європейського парламенту і Ради стосовно прозорих та передбачуваних норм щодо умов праці в Європейському Союзі. Цей крок є одним із ключових заходів Європейської Комісії щодо подальшого розвитку Європейського стовпа соціальних прав, який є орієнтиром для оновлення, зростання та зближення соціальних стандартів у контексті трансформаційних реалій у світі трудових відносин.

Пропозиція Європейської Комісії стосується двох взаємопов'язаних завдань – вдосконалити застарілу Директиву 91/533/ЄЕС про обов'язок роботодавця інформувати працівників

---

⁵³ The European Commission Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on transparent and predictable working conditions in the European Union [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52017PC0797>

про умови, що застосовуються до договору або трудових правовідносин, та усунути прогалини між чинним соціальним *acquis* ЄС та поточними змінами на ринку праці.

Як зазначається, протягом попередніх 25-ти років відбулося посилення гнучкості ринку праці внаслідок поширення та укорінення цифрових технологій у багатьох сферах відносин. Це сприяло створенню нових форм зайнятості, тоді як демографічні зміни призвели до більшої різноманітності працюючого населення. Саме гнучкість, пов'язана з новими формами зайнятості, була головним чинником створення робочих місць і зростання ринку праці. Здатність цих форм зайнятості пристосовуватися до змін у економічному контексті дозволила розвивати нові бізнес-моделі, у тому числі у співробітницькій економіці, і запропонувала можливість доступу до ринку праці для людей, які раніше залишалися поза ним.

Проте ці тенденції призвели також і до негативних ефектів – нестабільності та збільшення непередбачуваності певних економічних відносин. Невідповідні через їхню застарілість правові норми провокують ситуацію, коли робітники, які працюють на «нестандартних» робочих місцях, опиняються у лещатах нечітко врегульованої або несправедливої практики забезпечення їх умов та оплати праці, що ускладнює належну реалізацію їхніх прав.

Аналіз свідчить, що деякі держави-члени ЄС вже запровадили нові правові норми, а національні соціальні партнери розробили нові колективні договори, що призвело до збільшення різноманітності регуляторної системи у всьому ЄС, підвищення ризику конкуренції на підставі зниження соціальних стандартів, а також шкідливих наслідків для роботодавців, які зазнають нестабільного конкурентного тиску, та для держав-членів, що відмовляються внесків на соціальне забезпечення тощо.

Зміни у праві ЄС, що пропонуються Європейською Комісією, спрямовані на надання можливості динамічним інноваційним ринкам праці формуватися на основі конкурентоспроможності ЄС таким чином, щоб забезпечити базовий захист усіх працівників, збільшити прибутковість роботодавців у довгостроковій перспективі та дозволити зблизити кращі умови життя та праці в усьому ЄС.

Конкретні цілі, завдяки яким ця мета досягатиметься, включають наступні:

(1) покращення доступу працівників до інформації про їхні умови праці;

(2) покращення умов праці для всіх працівників, особливо тих, хто працює в нових та нестандартних умовах праці, зберігаючи при цьому можливість для адаптації та інновації на ринку праці;

(3) покращення відповідності умов праці визначеним стандартам;

(4) підвищення прозорості на ринку праці, не допускаючи надмірного навантаження на підприємства.

Вироблено також і ряд інших ініціатив, що сприятимуть впровадженню принципів Європейського стовпа соціальних прав. Серед них, зокрема такі пропозиції до директив: (1) стосовно балансу/співвідношення між роботою та побутом для батьків та опікунів, які мають дітей віком до 12 років; (2) стосовно консультацій соціальних партнерів щодо доступу до соціального захисту працівників та само зайнятих робітників; (3) стосовно тлумачення поняття робочого часу.

Четверта доповідь Консультативного комітету Рамкової конвенції про захист національних меншин щодо України⁵⁴

У березні ц. р. опубліковано Четверту доповідь Консультативного комітету Рамкової конвенції про захист національних меншин (далі – Конвенція) щодо України (далі – Доповідь), що є міжнародним договором РЄ, сторонами якого є 39 її держав-членів. Документ містить аналіз стану українського суспільства, що складається з населення, яке має різну етнічну ідентичність, на тлі подій, що відбуваються після Євромайдану 2013–2014 рр. – агресії РФ проти України та тривалого військового конфлікту на Сході країни, незаконного приєднання РФ АР Крим та міста Севастополя, а також комплексу поточних реформ із модернізації нашої держави. У цілому в документів

---

⁵⁴ Advisory Committee on The Framework Convention for the Protection of National Minorities Fourth Opinion on Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rm.coe.int/fourth-opinion-on-ukraine-adopted-on-10-march-2017-published-on-5-marc/16807930cf>

підкреслюється, що українське суспільство продовжує бути толерантним, відкритим та таким, що поважає багаточисельні ідентичності.

Крім того, у Доповіді проаналізовано недоліки чинного законодавства України, що не сприяють адекватному доступу до прав національних меншин, захищених Конвенцією. Окремо наголошується на питаннях щодо подолання численних проблем, з якими стикаються громадяни України ромської національності, на вирішення яких спрямована прийнята в 2013 р. Стратегія захисту та інтеграції ромської національної меншини в українське суспільство на період до 2020 року. У цьому зв'язку серед проблемних названі сфера освіти, медицини, зайнятості, житла, дискримінаційні переслідування з боку правоохоронних органів і т. п.

Програмна та доктринально-правова цінність Доповіді полягає у рекомендаціях щодо невідкладних дій в Україні, зокрема:

– невідкладно та у тісних консультаціях із зацікавленими групами – прийняти адекватну та комплексну правову базу для захисту національних меншин, що передбачає ефективні механізми її реалізації;

– сприяти поширенню культури поваги та міжкультурного взаєморозуміння між різними групами населення в суспільстві в цілому, у т. ч. шляхом впровадження комплексних заходів, спрямованих на національну більшість; здійснювати боротьбу зі стереотипами та упередженнями в політичному дискурсі та сприяти толерантності й міжкультурному діалогу в усьому суспільстві в цілому;

– продовжити докладати зусилля до розробки, за погодженням із усіма відповідними групами, чітких та послідовних законодавчих і політичних норм щодо використання мов із тим, щоб забезпечити жорсткі правові гарантії захисту та використання всіх мов меншин, включаючи малочисельні;

– вжити всіх необхідних заходів для припинення практики, що призводить до сегрегації дітей ромської національності у школах та подвоїти зусилля, спрямовані на усунення інших недоліків, з якими стикаються такі діти;

– забезпечити, щоб при переформатуванні адміністративних кордонів, у контексті адміністративно-територіальної реформи,

права та свободи, які випливають із Конвенції, не обмежувалися, а також гарантувалася ефективна участь осіб, які належать до національних меншин, у процесі обговорень щодо прийняття рішень на місцевому рівні.

Інформаційно-аналітичний дайджест

РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Січень – березень 2018 р.

Редакційна колегія серії:

Гріненко О. О., Дмитрієв А. І.

Випуск підготували:

Ворошилова І. В., Захарія У. С.,
Кондратова А. М., Кравчук І. В.,
Локшина Ю. В., Санченко А. Є.

Формат 60x90/16. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 5,71. Обл.-вид. арк. 6,81.

Оригінал-макет підготовлено в
Інституті законодавства Верховної Ради України
04053, м. Київ, пров. Несторівський, 4.